JAARVERSLAG
LOKALE AGENDA 21
2002

LOKALE AGENDA
21
STAD
GRONINGEN

INHOUD

DEEL 1:
HET PROJECTBUREAU/RESULTATEN

Pagina:

Resultaten van de projecten (samenvatting)
- Duurzaam bouwen en klimaatbeleid 8
- Levende stad 9
- Milieukwaliteit stedelijke leefomgeving 9
- Afvalstoffen 9
- Milieucommunicatie en participatie 10/11

DEEL 2:
DE PROJECTEN

Duurzaam bouwen en klimaatbeleid
- Een zonnig aanbod van bio buurtkracht 14
- Energieproject scholen/ Schools Unplugged 15
- De uitdaging 16
- Zelf energie besparen 17
- Duurzaam verhuizen 17
- Duurzaam klussen 18
- Ecologisch bedrijven-centrum Oude Roodehaan 18

Levende stad
- Een ton voor water 19
- Voorbeeldproject regenwaterbenutting 20
- Watchproject 21
- Puintuinen 21
- Speldemakershof 22

Milieukwaliteit stedelijke leefomgeving
- Acties voorkomend uit de wijkstreefbeelden 23
- De buurt, ons huis 24

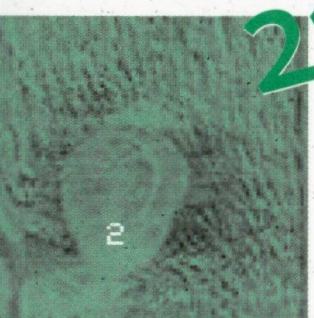
Afvalstoffen
- Rolling waste 25

Verkeer en vervoer
- Autovrije zaterdag 25
- Het nieuwe rijden 26

Milieucommunicatie en participatie
- Greensmiles 26
- Jongerenproject 'laat je horen' 27
- Duurzaamheidsmarkt 28
- Lokale en nationale toekomstprijs 29
- Bezoekerscentrum Beijum 30
- Kindertuinen en kinder-boerderijen als spreekbuis 31
- Ontwikkelen communicatie-plan LA21 32
- Duurzaamheidsspiegel 33
- De wereld - in Groningen - na 11 september 34
- Kinder milieuband 35

In de consultatiegroep lokale agenda 21 nemen deel 36

lijst met gebruikte afkortingen 37

DE LOKALE AGENDA 21 VAN GRONINGEN

Voor u ligt het jaarverslag 2002 van de eerste Groninger Lokale Agenda van de 21ste eeuw (LA21).
In dit jaarverslag wordt weergegeven hoe burgers, organisaties en bedrijven het afgelopen jaar uitvoering hebben gegeven aan projecten met een duurzaam karakter.

Het doel van de Lokale Agenda 21 is het creëren van bestuurlijk draagvlak voor duurzame initiatieven uit de Groninger samenleving.

Met de komst van de eerste LA21 agenda was het voor de Consultatiegroep LA21 en het Projectbureau LA21 een spannend jaar waarin wij nauwlettend volgden wat er van de verschillende duurzame projecten terecht zou komen. We zijn zeer enthousiast over het behaalde resultaat. Toch blijven we kritisch want het kan altijd beter. Het afgelopen jaar hebben we ons met name bezig gehouden met het opbouwen en verbeteren van de structuur van het LA21 netwerk. Daarbij zijn de ondersteuning en de uitvoering van vele concrete projecten meegenomen. In 2003 gaat het netwerk LA21 zich vooral richten op de contacten met én de communicatie richting burgers.

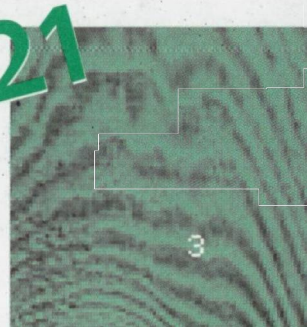
Deel 1 van dit jaarverslag geeft een overzicht van de werkzaamheden van het Projectbureau LA21 gevolgd door een samenvatting van de resultaten van de projecten uit de Lokale Agenda 21, editie 2002.
Deel 2 omvat een uitvoerige verslaglegging van de projecten die u kunt lezen al naar gelang uw belangstelling.

Het is een uitgebreid verslag. Wij hebben hier bewust voor gekozen om u de mogelijkheden van het LA21 netwerk te laten zien. Dat het netwerk inmiddels behoorlijk stevig is, blijkt wel uit de veelheid aan projecten en de ervaringen die daarmee zijn opgedaan. De uitgebreide informatie per project (Deel 2) is aangedragen door de organisaties die fungeerden als 'trekker' van de projecten. Enkele projecten krijgen een vervolg in de Lokale Agenda 2003. Een aantal projecten heeft niet de resultaten behaald die vooraf tot doel zijn gesteld. En andere projecten zijn overgenomen door één van de deelnemende organisaties en komen daarom niet terug op de Lokale Agenda 2003.
Deze laatste projecten blijven het komende jaar een bijdrage leveren aan de duurzaamheid van Groningen.

De Lokale Agenda 21 blijft daardoor dynamisch en werkt aan het opzetten van nieuwe (of meer op duurzaamheid geïnspireerde lopende) projecten totdat deze voldoende ontwikkeld zijn door het netwerk en inbedding heeft plaatsgevonden. Daarmee werken we met vele mensen en organisaties in Groningen aan duurzame ontwikkeling.

Tot slot wil ik langs deze weg alle organisaties bedanken die het afgelopen jaar een bijdrage hebben geleverd aan het bedenken en het uitvoeren van LA21 activiteiten. Zonder jullie waren we zeker niet zo ver gekomen.

Ellen Hinten
Coördinator LA21

DEEL 1:
HET PROJECTBUREAU/ RESULTATEN

HET PROJECTBUREAU LA21

Het projectbureau werd in 2002 bemand door één coördinator LA21, voor 20 uur per week.
Het afgelopen jaar is veel aandacht besteed aan het nader bepalen van de taken en verantwoordelijkheden van het Projectbureau en het verder uitbouwen van de LA21 structuur.

Gaandeweg is duidelijk geworden waar het Projectbureau LA21 zijn aandacht op dient te richten.
Het projectbureau LA21:

» **Onderhoudt het netwerk**
De voornaamste taak van het Projectbureau is het onderhouden van het netwerk. Een actieve houding versterkt de betrokkenheid van anderen.
Door regelmatig terugkerende contacten in diverse overleggen, projecten en bijeenkomsten blijft duurzaamheid een actueel item. Zou deze ondersteuning wegvallen, dan verliest het netwerk zijn draagvlak.

Naast het netwerk is ook een gezamenlijke visieontwikkeling belangrijk. Dit jaar is daar uitvoerig aandacht aan besteed. In februari 2003 presenteert het Projectbureau LA21 de samen met het netwerk ontwikkelde toekomstvisie.

Het Projectbureau volgt daarnaast ook de lokale-, provinciale en landelijke ontwikkelingen rond het netwerk LA21[1]/NME[2] en LvD[3] en brengt die, daar waar mogelijk, over naar het netwerk in Groningen.
In 2002 nam het Projectbrureau deel aan de volgende overlegstructuren:
» *Duurzame ontmoeting in de Driehoek:*
Uitwisseling van landelijke ervaringen rond Leren voor Duurzaamheid, LA21 en NME.
» *Programmagroep NME21:*
Provinciaal overleg over Leren voor Duurzaamheid (landelijke variant van LA21).
» *Adviesgroep Scholen voor Duurzaamheid:*
Netwerk (Groningen, Friesland, Drenthe) voor een aanbod van duurzame projecten in het voortgezet onderwijs. De Coördinator LA21 neemt hieraan deel om aan te geven wat voor de gemeente belangrijke zaken zijn en welk netwerk ingezet kan worden om gezamenlijke projecten tot een succes te maken.
» *Groenplatform:*
Dialoog tussen natuurorganisaties en gemeente in de stad Groningen.
» *PV-overleg:*
Dialoog over zonnepanelen tussen de St. Zonnewijzer, de St. Bio Buurtkracht, een burger, Infopunt duurzaam bouwen en de gemeente Groningen.

» **Brengt mensen met elkaar in contact**
Burgers met een projectvoorstel kunnen via het Projectbureau ondersteuning krijgen bij het actief zoeken naar personen bij de gemeente, maatschappelijke organisaties of bedrijven die het project logischerwijs kunnen ondersteunen.

» **Signaleert en initieert nieuwe projecten**
Door aan overleg deel te nemen ontstaan regelmatig creatieve ideeën voor projecten bij mensen die niet weten waar de mogelijkheden liggen om deze uit te voeren. De coördinator kan hier richting aan geven.

» **Regelt de subsidieaanvragen**
Organisaties, burgers en bedrijven kunnen door middel van het indienen van een projectaanvraag ook subsidie aanvragen voor de uitvoering van een project. De coördinator LA21 behandelt de aanvragen in de Consultatiegroep LA21 (samenwerkende organisaties op het gebied van duurzaamheid). In de Consultatiegroep wordt vanuit de drie invalshoeken van duurzaamheid (ecologisch, economisch en sociaal) een advies gegeven over het project. De coördinator verwerkt dit advies in de uiteindelijke toekenning of afwijzing van de subsidie aanvraag. Hierdoor kunnen projecten ook goed bijgestuurd worden waardoor het duurzame effect groter wordt.

In 2002 hebben 10 projecten een project- en/of subsidieaanvraag gedaan. Daarvan is aan drie projecten subsidie toegekend, twee waren projectaanvragen zonder subsidieverzoek, één is definitief afgewezen, over vier projecten worden nadere afspraken gemaakt voor verbetering c.q. inpassing in een ander project, waardoor de kwalitatieve duurzaamheid verbetert. In totaal is 7.726,05 euro subsidie verleend. T.a.v. de uitvoering LA21 is 30.000 euro besteed. Het gaat hier om vormgevings- en drukkosten, zaalhuur, reiskosten, advertentiekosten etc.

» **Ondersteunt projecten waar nodig**
Indien projecten meer ondersteuning nodig hebben kan het Projectbureau meehelpen in het zoeken naar oplossingen.

» **Zorgt dat projecten aansluiten op het gemeente beleid**
Het Projectbureau is ondergebracht bij de gemeente in verband met het zoeken naar aanknopingspunten met het gemeente beleid. Het Projectbureau benadert de gemeentelijke diensten en informeert bij hen waar mogelijkheden en onmogelijkheden liggen. Deze worden meegenomen in het projectplan.

» **Bekijkt de projecten op de duurzaamheidsaspecten**
Mensen die ideeën hebben kunnen advies vragen aan het Projectbureau. Het Projectbureau geeft mogelijkheden en richtingen aan om bijvoorbeeld

[1] LA21: Netwerk van burgers, overheid, maatschappelijke organisaties en bedrijven die zich inzetten voor duurzaamheid

[2] NME: Educatie over de ecologische basisvorming (Natuur- en MilieuEducatie) gericht op scholen in het basis en voortgezet onderwijs en vandaaruit naar de wijken. NME is de voedingsbodem om mensen betrokken te krijgen bij duurzaamheid.

[3] LvD: Leren voor Duurzaamheid is het landelijk programma dat is opgezet vanuit de Stuurgroep LvD en is vergelijkbaar met LA21.

Landelijk wordt nog erg veel gediscussieerd over de overlap en diversiteit tussen de bovengenoemde drie termen.
In Groningen hanteren we LA21 als netwerk naar burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties en NME als netwerk via scholen naar wijken. Door onderlinge afstemming versterken de beide netwerken elkaar op het gebied van duurzaamheid.

een al of niet bestaand project om te vormen tot een duurzaam project. Ook de Consultatiegroep werkt hier aan mee bij het beoordelen van de daadwerkelijke projectaanvraag.

» **Communiceert voor/over/ met het LA21 netwerk**

Communicatie is van wezenlijk belang om het netwerk goed op de hoogte te houden.
Het Projectbureau heeft dit jaar een eerste uitgave ontwikkeld van de Lokale Agenda 21.
Daarnaast is er gewerkt aan het digitaal ontsluiten van LA21 informatie via de website: www.groningen.nl.
De informatie is zo goed als klaar en gaat in 2003 de lucht in. Andere communicatiemogelijkheden (nieuwe agenda, toekomstvisie, jaarverslag, persberichten) zijn reeds gebruikt, maar worden begin 2003 gestructureerd in een communicatieplan LA21.

» **Organiseert samen met andere organisaties de Najaarsconferentie LA21**

Afgelopen jaar heeft in de Consultatiegroep LA21 een evaluatie plaatsgevonden waaruit is voortgekomen dat een jaarlijkse bijeenkomst wenselijk is om alle neuzen één kant op te krijgen. Daartoe is gekozen voor het werken met thema's, zodat organisaties en bedrijven gerichter kunnen nadenken over het betrekken van burgers bij duurzame projecten. Er is gekozen om dit vanaf 2003 te doen op de jaarlijkse 'Najaarsconferentie LA21'. Op deze conferentie wordt het nieuwe thema bekend gemaakt zodat een ieder voor 1 november een projectvoorstel kan indienen voor het daarop volgende jaar. Hierdoor kunnen gelijksoortige projecten vroegtijdig gesignaleerd worden en op elkaar afgestemd worden.

» **Organiseert de Toekomstprijs van Groningen**

De Toekomstprijs van Groningen is bij uitstek een manier om burgerinitiatieven binnen te halen. Veelal zijn dit creatieve, in meer of mindere mate goed uitvoerbare ideeën. Deze worden beoordeeld door een zelfstandige jury, en waar mogelijk opgenomen in de Lokale Agenda van het daaropvolgende jaar.

» **Profileert het Groningse LA21 netwerk in binnen- en buitenland.**

In 2002 is een presentatie gegeven aan de Provinciale contactpersonen voor de Nationale Toekomstprijs. Tijden deze presentatie werd een beeld geschetst van hoe de Toekomstprijs van Groningen wordt ingezet en hoe burgers daarmee kans maken om de Nationale Toekomstprijs te winnen. Naar aanleiding van deze presentatie werd duidelijk dat het in Groningen goed geregeld is. Winnende initiatieven krijgen via het netwerk LA21 ondersteuning om de uitvoering mogelijk te maken.

In veel andere steden missen de Nationale winnaars deze ondersteuning.

In 2002 heeft ook internationale uitwisseling plaatsgevonden. Zo heeft de coördinator LA21 in Bremen (Duitsland) een conferentie bijgewoond over de Duurzaamheidsspiegel. Daaruit voortgekomen heeft een LA21 groep uit Bremerhaven (Duitsland) een bezoek gebracht aan de Groninger LA21-projecten.
In november 2002 bracht de burgemeester van San Carlos (Nicaraqua) in het kader van een bestuurlijke uitwisseling, een bezoek aan de gemeente Groningen. In het kader van kennisuitwisseling en -bevordering heeft het Projectbureau LA21 aan de burgemeester een presentatie gegeven over de manier waarop LA21 in Groningen is vormgegeven. Ook in San Carlos wordt aan LA21 activiteiten gewerkt.
Tot slot heeft de Hogeschool uit Emden (Duitsland) begin december een verzoek gedaan om met een aantal studenten langs te komen om een beeld te krijgen van de LA21 activiteiten in Groningen.
In januari 2003 is een afspraak vastgezet.

SONNTAGSJOURNAL

3NOVEMBER 2002

Gemeinsames Nachdenken

Anregungen und Ideen aus Groningen

Bremerhaven (zol). Der sprichwörtliche „Blick über den Tellerrand" hat bekanntlich schon manche kluge Einsicht gebracht, und so reiste kürzlich eine Gruppe des Bremerhavener Nord-Süd-Forums auf Initiative des Mitstreiters Harm van de Sluis nach Groningen. „Viele Anregungen und Ideen, die vielleicht auch den schwächelnden Bremerhavener Agenda-Prozess beleben könnten", lautet das Resümee von Gisela Wiegel vom Nord-Süd-Forum:

„Hast du eine Idee, wie hier vor Ort die Welt von morgen besser gemacht werden kann?" – um solche Fragen geht es in beiden Städten, denn die Verpflichtung zu einem natur- und menschenfreundlichen Leben kennt für den weltweiten Agenda-Prozess keine Grenzen. Gleichwohl entdeckten die Reiseteilnehmer im konkreten Handeln eine Reihe von Besonderheiten, berichtet Gisela Wiegel.

Ungewöhnliche Bürgernähe ist ihrer Meinung nach ein Kennzeichen der holländischen Aktivitäten, und der „Groninger Zukunftspreis" förderte auch in diesem Jahr wieder einen interessanten Vorschlag für konkretes Handeln im Alltag zu Tage – den Plan einer einfachen Wasserauffanganlage im eigenen Keller.

Interessant fand die Nord-Süd-Gruppe auch, wie einfallsreich im Groninger Naturmuseum die Kinder zu entdeckendem Lernen angeregt werden. Sie können dort beispielsweise in das Kostüm einer kleinen Ratte schlüpfen und sich in dieser Verkleidung auf Erkundungstour machen. Wiegels Einschätzung: „Wenn der Wissensdurst so geweckt wurde, stellt das Museum vielfältige Materialien für die Kinder bereit."

Nicht ausgespart wurden in Groningen Diskussionen über die Folgen des 11. September für das Leben im eigenen Stadtteil. Runde Tische brachten Menschen aus verschiedenen gesellschaftlichen Bereichen zusammen und ermunterten zum gemeinsamen Nachdenken, beispielsweise über die Sicherheit im Quartier.

Besonders auffällig war für die Bremerhavener die vollkommen andere Organisationsstruktur des Agenda-Prozesses. Während das hiesige Agenda-Team in die Hierarchie des Umweltschutzamtes eingegliedert ist, handelt die Groninger Gruppe viel eigenständiger.

Die Groninger Agenda-Beauftragten haben ein Büro außerhalb der Behörde und verfügen über einen eigenen Sachmitteletat für ihre Aktivitäten. Begleitet wird ihre Arbeit von einer Konsultationsgruppe zur Agenda 21, in der ökologische Gruppen ebenso vertreten sind wie Mitarbeiter der Handelskammer, des City-Clubs und der Verwaltung. Allerdings bleibt in Groningen ebenso wie in Bremerhaven auf dem Weg zu einer nachhaltigen Entwicklung noch eine Menge zu tun. Deshalb sollen die Kontakte zwischen den Agenda-Aktivisten beide Städte auch in Zukunft weitergeführt werden.

LEERPUNTEN VAN HET PROJECTBUREAU LA21 IN 2002

In het afgelopen jaar heeft het Projectbureau ervoor gekozen om zo min mogelijk als trekker van de projecten te fungeren. Dit komt voort uit de combinatie van functies van coördinator NME en LA21 in één persoon. De coördinator LA21 heeft als taak het initiëren, ondersteunen en informeren van de mensen die functioneren in het netwerk (projecttrekkers). De coördinator NME trekt grotere projecten onder tijdsdruk. In de uitvoering botsen deze twee functies omdat een coördinator LA21 regelmatig tussendoor naar diverse projecten getrokken wordt terwijl de NME coördinator als trekker fungeert, en andere zaken moeten wijken.

Een andere leerervaring is dat het gunstig is om vanuit het Projectbureau zo min mogelijk projecten te trekken. Een sterker draagvlak ontstaat als projecten door burgers en maatschappelijke organisaties getrokken worden. De motivatie is hierdoor groot en tegelijkertijd verbetert het de kans op uitvoering en inbedding van het project, waarmee de duurzaamheid beter wordt benadrukt.

Tot slot nemen organisaties en bedrijven graag deel aan een netwerk als zij hun eigen uitstraling kunnen behouden. Dat geldt ook voor ambtenaren in de gemeentelijke organisatie. Voor burgers geldt dat zij voldoening halen uit:

» de waardering die zij krijgen
» het feit dat zij serieus worden genomen
» het tot uitvoer zien komen van hun eigen projecten.

LEERPUNTEN VANUIT HET NETWERK

Bij de evaluatie in de Consultatiegroep LA21 is ook het functioneren van het netwerk uitvoerig aan de orde gekomen. Hieruit bleek dat de leden van de Consultatiegroep LA21, allen gekozen vanwege hun netwerk en inhoud, vaak moeite hebben om de LA21 informatie naar onder in de organisaties te vertalen. Dit komt doordat enkele organisaties gewend zijn om te reageren op beleid, in plaats van erover mee te denken. Afgesproken is dat zij hier de komende jaren meer aandacht aan gaan besteden. Daarnaast is geconcludeerd dat het Projectbureau LA21 de taak heeft om binnen de gemeente naar een betere inzet van dit netwerk te streven en om LA21 beter bij de burgers bekend te maken. In 2003 gaan we hier hard aan werken. Het werken aan de hand van thema's stimuleert ontwikkeling van bovengenoemde signalen.

RESULTATEN VAN DE PROJECTEN (SAMENVATTING)

THEMA MILIEUPROGRAMMA: DUURZAAM BOUWEN EN KLIMAATBELEID

Project: **Een zonnig aanbod van Bio Buurtkracht**
Trekker: St. Bio Buurtkracht
Resultaten:
- Folder zonnestroom en een uitvoerige informatiebrochure uitgebracht
- Realisatie van eigen website: www.biobuurtkracht.nl
- Verkoop van 950 panelen.

Project: **Schools Unplugged**
Trekker: Natuurmuseum Groningen
Resultaten:
- Deelname 10 scholen: 6 basisonderwijs, 2 voortgezet onderwijs en 2 speciaal onderwijs (= ongeveer 25 klassen)
- Realisatie van de website: www.schoolsunplugged.nl.

Project: **De Uitdaging**
Trekker: Projectbureau Groningen Unplugged van de Milieudienst
Resultaten:
- 550 deelnemers, waarvan 350 tot het eind toe alle meterstanden hebben ingevuld
- 112 van 350 mensen hebben de uitdaging gehaald en 10% bespaard t.o.v. de rekening van vorig jaar
- Van de overige 238 deelnemers hebben ook veel mensen energie (tussen de 0 en 10 %) bespaard, maar zij hebben helaas de uitdaging niet gehaald.

Project: **Zelf energie besparen**
Trekker: Infopunt Duurzaam Bouwen
Resultaten:
- Minimum aantal deelnemers niet gehaald. De mensen die zich hebben opgegeven zijn doorverwezen en uitgenodigd om aan cursus in het najaar mee te doen.

Project: **Duurzaam verhuizen**
Trekker: Projectbureau LA21
Resultaten:
- Uiteindelijk geconcludeerd dat een Cd-rom niet de beste manier is om verhuizende bewoners te informeren over duurzame maatregelen.

Project: **Duurzaam klussen**
Trekker: Infopunt Duurzaam Bouwen
Resultaten:
- Minimum aantal deelnemers niet gehaald.

Project: **Ecologisch bedrijvencentrum Oude Roodehaan**
Trekker: Firma's Bouwwerk, Dubomat en Veerkracht
Resultaten:
- Ecologische bedrijvigheid krijgt voorrang bij het verwerven van bedrijventerreinen in de Hunzezone.

THEMA MILIEUPROGRAMMA:
LEVENDE STAD

Project: **Een Ton voor Water**
Trekker: RO/EZ Stadsecologie
Resultaten:
- Dit project komt in 2003 ten uitvoer, vanwege een betere aansluiting. In 2003 heeft de gemeente Groningen WATER benoemd tot speerpunt.

Project: **Voorbeeldproject Regenwaterbenutting**
Trekker: Dhr. Lauxen
Resultaten:
- Met de verbetering van de aanleg van het regenwatersysteem, de realisatie van het informatiebord, zonnepanelen op het dak en de aanschaf van een zonneboiler is het project dit jaar afgerond
- Dhr. Lauxen geeft tijdens rondleidingen uitleg over het systeem
- 2 andere burgers hebben het voorbeeld gevolgd.

THEMA MILIEUPROGRAMMA:
MILIEUKWALITEIT STEDELIJKE LEEFOMGEVING

Project: **Wijkstreefbeelden**
Trekker: Milieudienst
Resultaten:
- Momenteel zijn 13 wijkstreefbeelden opgesteld
- Door middel van communicatie-activiteiten hebben we een beeld verkregen van de beleving van bewoners in een wijk t.a.v. het milieu in de wijk. Voor een representatief beeld moest de respons van de enquêtering minimaal 25% zijn. Tot nu toe is dit nagenoeg het geval
- Tot op heden zijn er geen concrete burgerinitiatieven voor de Lokale Agenda 21 uit deze bewonersavonden voortgekomen.

Project: **De Buurt, Ons Huis**
Trekker: Natuurmuseum Groningen
Resultaten:
- Het lespakket De Buurt, Ons Huis is door het ontstaan van nieuwe (betere) kansen vervangen voor een lespakket dat aansluit bij de gemeentelijke Voorjaarsschoonmaak. Dit wordt momenteel ontwikkeld en komt in maart/ april 2003 ten uitvoer.

Project: **Watchproject**
Trekker: IVN Consulentschap Groningen
Resultaten:
- De voorbereidingen zijn gestart, het lespakket wordt aangepast aan de Groningse situatie en wordt aangeboden aan het onderwijs in het schooljaar 2003-2004.

Project: **Puintuinen**
Trekker: Stichting Stiel
Resultaten:
- Niet meer uitvoerbaar door beperkingen van de nieuwe Flora en Faunawet.

Project: **Speldemakershof**
Trekker: Buurtbewoners A-kwartier
Resultaten:
- De bewoners doen regelmatig werkzaamheden in de gemeenschappelijke tuin en op 27 oktober heeft een feestelijke tuin(werk)bijeenkomst plaatsgevonden met een grote groep bewoners. Daarnaast is overleg gestart voor de 2e fase van het project.

THEMA MILIEUPROGRAMMA:
AFVALSTOFFEN

Project: **Rolling Waste**
Trekker: Milieudienst
Resultaten:
- Door gebrek aan capaciteit heeft een eerste verkenning van uitvoering van het project - waar de start ligt bij MD en ARCG - nog niet plaats kunnen vinden. Project verschoven naar 2003.

THEMA MILIEUPROGRAMMA:
VERKEER EN VERVOER

Project: **Autovrijedag**
Trekker: Milieudefensie
Resultaten:
- Er is vanuit RO/EZ wel mediaaandacht aan dit onderwerp gegeven, maar vanuit LA21 zijn er geen concrete activiteiten uit voortgekomen.

Project: **Het nieuwe rijden**
Trekker: EcoTeamCentrum Groningen
Resultaten:
- Door reorganisatie van Global Actionplan (initiatiefnemer EcoTeams) is het EcoTeamCentrum in Groningen eind juni 2002 opgeheven. Het project is hierdoor niet opgepakt.

THEMA MILIEUPROGRAMMA:
MILIEUCOMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Project: **Greensmiles**
Trekker: Greensmilesorganisatie
Resultaten:
- Op dit moment zijn er met de spaarkaarten 30 bomen aangeplant (project Bomen voor Koeien). Deze winter komen er nog minstens 10 bomen bij
- Landelijk overleg gestart voor bundeling van duurzame spaarsystemen
- We bepalen een nieuwe strategie om te kijken hoe we onze landelijke, maar ook regionale activiteiten, te beginnen in Groningen en Friesland, gaan versterken.

Project: **Jongerenproject Laat je horen!**
Trekker: IVN Consulentschap Groningen
Resultaten:
- Verspreiden 1.000 wervingsfolders Laat je horen! De folders zijn verzonden naar politieke jongeren, scouting, studentenorganisaties en kerkelijke jongeren. Hier is één reactie uit voortgekomen. Daarop heeft overleg plaatsgevonden, maar hier is tot op heden geen concreet projectvoorstel uit voortgekomen.

Project: **Duurzaamheidsmarkt**
Trekker: Infopunt Duurzaam Bouwen
Resultaten:
- 250 bezoekers.

Project: **Lokale en Nationale Toekomstprijs**
Trekker: Projectbureau LA2
Resultaten:
- Elf inzendingen
- Dhr. Koot heeft de Toekomstprijs van Groningen à 2.500 euro gewonnen met het project Schoon Schip. Dit project behelst de ontwikkeling van een milieuvriendelijk schip Zie www.yantra.nl/schoonschip
- Een tweede plaats werd behaald door het project 'Meer natuurlijke groenplannen' en een derde plaats voor 'Energie in stilte'
- Door de vele nationale winnaars uit de Provincie Groningen (4 in drie jaar tijd, waarvan twee in 2001 uit de stad Groningen) vindt de prijsuitreiking van de Nationale Toekomstprijs volgend jaar in Groningen plaats!

Project: **Bezoekerscentrum Beijum**
Trekker: Coördinator LA21/NME
Resultaten:
- Er ligt een onderzoeksrapport over de mogelijkheden t.a.v. de ontwikkeling van het Bezoekerscentrum Natuur en Milieu Beijum
- Het college van B&W heeft 79.000 euro structureel toegezegd aan het Natuurmuseum ten behoeve van het Bezoekerscentrum Natuur en Milieu Beijum.

Project: **Kindertuinen en kinderboerderijen als spreekbuis**
Trekker: Natuurmuseum Groningen
Resultaten:
- Kinderboerderij de Beestenborg heeft van het geld van de Leefbaarheidsprijs een leskist Meneer de Pauw aangeschaft en de ontdekdozen zintuigen, water, lieveheersbeestjes en slakken
- Kinderboerderij de Beestenborg kent het netwerk NME en LA21 en zal hier indien nodig/mogelijk vaker een beroep op doen.

Project: **Communicatieplan LA21**
Trekker: Projectbureau LA21
Resultaten:
- Heeft vertraging opgelopen. Streven is dit in januari 2003 klaar te hebben.

Project: **Duurzaamheidsspiegel**
Trekker: Milieudefensie
Resultaten:
- De communicatie met de gemeente en de benadering van gemeente-ambtenaren verliep dit jaar soepeler en makkelijker
- De gemeente heeft een overzicht gemaakt van vragen waar ze nog niet goed op scoren en bekeken waar verbeteringen mogelijk zijn.
- De scores van de alle gemeentes zijn te zien op de site van COS Noord Holland Noord te vinden via de website www.la21.nl.

Project: **De wereld in Groningen na 11 september**

Resultaten:
- Ondersteuning gekregen van de Minderhedenraad en veel zelforganisaties. In de voorbereidingsfase zijn al enige tientallen mensen betrokken. In 2003 worden drie rondetafelbijeenkomsten georganiseerd.

Project: **Kindermilieuband**

Trekker: COS Groningen

Resultaten:
- 19 scholen met 26 groepen namen deel aan het KMB 21 project
- Ontwikkeling Mondiale Speurtocht op bedrijventerrein Hoendiep, waaraan in de pilotfase 100 leerlingen en 8 bedrijven hebben deelgenomen
- Veel enthousiaste reacties van zowel de participanten als de deelnemende bedrijven en de scholen
- Leerlingen konden na afloop van de lessen en speurtocht vrij gemakkelijk relaties leggen tussen bedrijven hier en milieu, economie en politiek elders in de wereld.

Gezocht: Watervlugge ideeën

Heeft u een prima idee over hoe bijvoorbeeld zuiniger kan worden omgesprongen met water of hoe water op een goede manier kan worden gereinigd, stuur ze dan op naar de gemeente. Alle projecten of ideeën over duurzaam watergebruik zijn welkom. Het projectbureau Lokale Agenda 21 van de gemeente Groningen is namelijk op zoek naar burgers, clubs, verenigingen, wijkorganisaties en bedrijven die goede ideeën hebben over Water in Groningen. En wie weet, komt u ook nog eens in aanmerking voor subsidie waarmee u het project kunt uitvoeren.

Tot 1 november 2002 kunnen de projectvoorstellen worden ingediend. Ze worden beoordeeld door een deskundige jury en als ze voldoen aan een aantal criteria, worden ze opgenomen in de speciale Wateragenda 2003.

Het inschrijfformulier is verkrijgbaar via internet, www.groningen.nl, digitaal gemeentehuis, digitaal loket. Ook kunt u het formulier aanvragen bij projectbureau Lokale Agenda 21, tel. (050) 367 12 90.

LOKALE AGENDA 21 STAD GRONINGEN

DEEL 2:
DE PROJECTEN

EEN ZONNIG AANBOD VAN BIO BUURTKRACHT

In het gebied rondom het Noorderplantsoen heeft de stichting Bio Buurtkracht het afgelopen jaar actief bewoners geïnformeerd over de aanschaf van zonnepanelen. De stichting maakt bewoners wegwijs in de regelgeving en premies voor de aanschaf van zonnepanelen. Zo geeft St. Bio Buurtkracht voorlichting over de werking van PV-panelen en faciliteert ze bij het kiezen, kopen en installeren van zonnepanelen.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Buurtbewoners informeren over en interesseren voor zonne-energie.

» TREKKER:

- St. Bio Buurtkracht. In samenwerking met de St. Zonnewijzer en de Milieudienst.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Feestelijke onthulling 50ste paneel door milieu-wethouder René Paas in de Selwerdstraat
- Drie informatiebijeenkomsten
- Op 9 december een instructieavond met uitleg over plaatsing van het systeem op dak
- 237 mensen zijn door beide stichtingen schriftelijk en telefonisch geïnformeerd.

» KNELPUNTEN:

- De subsidieverstrekking. Het knelpunt van een beperkte financiële ruimte is opgelost door de meewerkende partijen
- De installatie van zonnepanelen. Dit is verholpen door het inhuren van twee personen die dit werk voor een redelijk bedrag kunnen uitvoeren
- De ontvangsttijd van de subsidie is ruim twee maanden. Er is door de gemeente een financiële buffer gecreëerd, die wordt beheerd door de stichting. Burgers kunnen zo kosteloos een tijdelijk voorschot (tussen 1.500 en 2.500 euro) krijgen bij de Stichting Bio Buurtkracht om de tijd tot het verstrekken van de daadwerkelijke subsidie te overbruggen.

» RESULTATEN:

Ontwikkeling folder, informatiebrochure en de realisatie van eigen website: www.biobuurtkracht.nl
Daarnaast ontstond in oktober een aantrekkelijk aanbod:

- Beldezon, Echte Energie en landelijk Groenlinks zagen aankomen dat de rijkssubsidies zouden verminderen. Zij kwamen met het aanbod voor de aanschaf van vier panelen voor 795 euro
- De energiecampagne Groningen Unplugged liep 1 november af. De teller stond op 100 verkochte panelen; om de doelstelling van 500 panelen te halen regelde de gemeente een extra subsidie van 400 x 50 euro per paneel. De subsidie werd verstrekt onder de voorwaarde dat deze burgers daarnaast 50 euro subsidie per paneel zouden ontvangen vanuit het Convenant tussen de Provincie en Essent
- Deze gecombineerde actie leverde **een aantrekkelijk aanbod van 4 panelen voor 395 euro!!!** Met als resultaat de verkoop van 950 panelen.

» VERVOLG:

St. Bio Buurtkracht gaat volgend jaar verder met de activiteiten zoals het afgelopen jaar uitgevoerd, maar het succes is met name afhankelijk van de lokale en landelijke subsidiemogelijkheden. Uit de acties in 2002 blijkt dat er veel animo is mits de aanschafprijs gunstig is.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Inhoudelijk (vooral met betrekking tot de acties) is ondersteuning geboden vanuit het Projectbureau Groningen Unplugged, dat ook onderdeel uitmaakt van de Milieudienst.
Het projectbureau LA21 heeft een bijdrage geleverd aan het PV-overleg tussen de gemeente, Infopunt Duurzaam Bouwen en de betrokken bewonersgroepen.

ENERGIEPROJECT SCHOLEN/SCHOOLS UNPLUGGED

Het Natuurmuseum Groningen heeft samen met het ABCG en de Milieudienst een digitaal onderwijsprogramma ontwikkeld over het thema energie. Het programma, aangeboden via de website www.schoolsunplugged.nl, is bedoeld voor groep 7 en 8 van het basisonderwijs en de basisvorming in het voortgezet onderwijs. Binnen dit project organiseert het Centrum Beeldende Kunst (CBK) een tentoonstelling over kunst en energie. Ook andere partijen als Technika 10 en Jonge Onderzoekers Groningen doen een energiebewust aanbod.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Een project opzetten dat leerlingen betrekt bij het thema energie en waarin aandacht wordt besteed aan de energiebronnen, het energieverbruik en het maken van afgewogen keuzes.

» TREKKER:

- Natuurmuseum Groningen. In samenwerking met ABCG, Voortgezet onderwijs, Basisonderwijs, CBK, JOG, Technika 10, Stedenbanden San Carlos en Moermansk.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Op 9 oktober is het project, tijdens de Groninger Onderwijsdag, gepresenteerd aan leerkrachten basis- en voortgezet onderwijs
- 23 november is de tentoonstelling Energietik in het CBK officieel geopend.
  De tentoonstelling is georganiseerd in het kader van Schools Unplugged. Speciaal voor het onderwijs worden rondleidingen gegeven met werkbladen voor de leerlingen.
  De tentoonstelling draait tot 2 februari 2003 en is geopend voor scholen en algemeen publiek.

» KNELPUNTEN:

- Het is tot op heden niet gelukt om via energiebedrijven een aanbod te doen waardoor het voor scholen aantrekkelijk wordt om zonnepanelen op de daken te plaatsen
- Zowel voor het Natuurmuseum als voor het ABCG was het een leerzame ervaring om een lespakket voor het onderwijs via internet aan te bieden. We zijn de nodige obstakels tegengekomen en hebben daar veel van geleerd. Uiteindelijk zijn alle betrokkenen erg tevreden over het resultaat.

» RESULTATEN:

- realisatie van de website www.schoolsunplugged.nl
- Het streven was een deelname van 15 klassen voor het schooljaar 2002-2003.
  Dat is ruimschoots gehaald. 10 scholen neem deel aan het project. Deze zijn verdeeld in 6 scholen basisonderwijs, 2 voortgezet onderwijs en 2 speciaal onderwijs (in totaal ongeveer 25 klassen).

» VERVOLG:

Het project blijft nog drie jaar doorlopen via het aanbod van het Natuurmuseum. Gedurende het eerste jaar zal het project waar nodig worden bijgesteld. In het schooljaar 2003-2004 vindt er een provinciale opschaling plaats.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

De Coördinator LA21/NME heeft dit project getrokken.

hoolsunplugged.nl online

nstelling 'Energietik' in kader Schools Unplugged

(:

ertuig dat rijdt op chocomel

er een hout-auto

teen

e strandbeesten

er is zien bij het CBK tijdens de ling ENERGIETIK in het kader s Unplugged! Tot en met 2003 is aan de Trompsingel de tentoonstelling ENERGIETIK te zien in het Centrum Beeldende Kunst (CBK). De tentoonstelling laat kunstwerken zien rondom het thema 'Energie'. Na een bezoek aan de tentoonstelling kunnen de leerlingen op school een workshop volgen van kunstenaar Martin Borchert. Maar iedereen kan natuurlijk de tentoonstelling ENERGIETIK bezoeken. Op 12 december 20.00 uur geeft Theo Jansen een lezing over 'Strandbeesten' in Academie Minerva (vrij entree).

De film 'Hout Auto' van Joost Conijn is een van de kunstwerken van 'Energietik'

DE UITDAGING

In november 2001 is vanuit de campagne Groningen Unplugged de actie 'De Uitdaging' gestart.
In wedstrijdvorm zijn 550 mensen 'De Uitdaging' aangegaan om 10% energie te besparen t.o.v. de eigen energierekening van het voorgaande jaar. Iedereen die meedeed maakte kans op een duurzaam prijzenpakket t.w.v. € 45,-.
De grootste bespaarders konden daarnaast nog eens een zonnepaneel, mountainbike of opwindradio winnen. De actie eindigde in juni 2002.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Algemeen: Door middel van een 'grootschalige' energiewedstrijd over het onderwerp energiebesparing communiceren
- Specifiek: de deelnemers stimuleren en enthousiasmeren om 10% energie te besparen ten opzichte van hun energierekening van vorig jaar door deelname aan een leuke attractieve wedstrijd.

» TREKKER:

- Projectbureau Groningen Unplugged van de Milieudienst. In samenwerking met Woningcorporaties, EcoTeamCentrum Groningen, Projectbureau LA21, Informatiepunt Duurzaam Bouwen, KNN Milieu en Essent.

» ACTIVITEITEN 2002:

- 1 november werving deelnemers: advertentie, persoonlijke werving en flyers op verschillende informatiepunten. Daarnaast hebben radio en kranten uitgebreid aandacht aan de wedstrijd besteed
- Opzet klankbordgroep om de wedstrijd te ondersteunen wat betreft ideeën en invulling
- Alle deelnemers kregen bij aanvang een meterstandenkaart die maandelijks moest worden teruggekoppeld aan het projectbureau. Iedere maand ontvingen de deelnemers (in ruil daarvoor) een informatiepakket en een kleine attentie, en een overzicht van de besparing
- Feestelijk slot van de wedstrijd in de Martinikerk.

» KNELPUNTEN:

- Vooral het hoge respons (aantal deelnemers) en het werk wat daarmee gemoeid was. Dit is opgelost door menskracht in te huren
- De tijdsdruk in verband met het versturen van de maandelijkse informatiepakketten en attenties was erg hoog. Dit is vaak ad-hoc opgelost
- Verder hebben bovengenoemde punten ertoe geleid dat we niet maximaal gebruik hebben kunnen maken van pers/publiciteit en het bijhouden van gegevens via de website. Beide werden toch niet als primair gezien en kregen daardoor relatief weinig aandacht.

» RESULTATEN:

- 550 deelnemers, waarvan 350 tot het eind toe alle meterstanden hebben ingevuld
- 112 van 350 mensen hebben de uitdaging gehaald en 10% bespaard t.o.v. de rekening van vorig jaar (maar zij hebben helaas de uitdaging niet gehaald)
- Van de overige 238 deelnemers hebben ook veel mensen energie bespaard (tussen de 0 en 10%) maar zij hebben helaas de uitdaging niet gehaald
- De enquête heeft een respons opgeleverd van boven de 80%.

» VERVOLG:

Er is nu een energiewijzer ontwikkeld: een kaart met tips en mogelijkheid tot het invullen van meterstanden. Met name naar dit laatste was zeer veel vraag. De gemeente verspreidt deze huis aan huis en bekijkt voor een periode van drie jaar of hier behoefte aan blijft. Op de intensieve werkwijze die nodig was om 'De Uitdaging' vorm te geven komt vanuit de gemeente geen vervolg.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Meedenken in het project, geven van advies over benadering bewoners. Het Projectbureau LA21 heeft in het project in de klankbordgroep deelgenomen.

ZELF ENERGIE BESPAREN

Het informatiepunt duurzaam bouwen heeft consumenten in de stad Groningen een cursus aangeboden om zelf een lage temperatuur-verwarmingssysteem (vloer of wandverwarming) aan te leggen, en daarmee door het duurzaam isoleren van de woning de energievraag terug te dringen.

» DOEL VAN HET PROJECT:
- Door zelfwerkzaamheid de energievraag in de woningen beperken.

» TREKKER:
- Infopunt Duurzaam bouwen. In samenwerking met HR techniek, WTRH vloerverwarming en CVK wandverwarming.

» ACTIVITEITEN 2002:
- Opzetten cursus.

» KNELPUNTEN:
- Ondanks advertenties en wat posters in bibliotheken te weinig animo zodat cursus niet is doorgegaan. Wel is nog op informatieavonden in de Oppenheimbuurt informatie verstrekt en hebben ca. 200 personen kennis gemaakt met het Infopunt Dubo.

» RESULTATEN:
- Het minimum aantal deelnemers niet gehaald. De mensen die zich hebben opgegeven zijn doorverwezen en uitgenodigd om aan de cursus in het najaar mee te doen.

» VERVOLG:
Er komt geen vervolg. Wel wordt in het kader van ons nieuwe loket Energie(k)Advies veel meer voorlichting gegeven over Energie besparing.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:
T.a.v. publiciteit graag extra ondersteuning. Ontwerpen advertentie en plaatsen of het maken en verspreiden van flyers is erg kostbaar. Want duidelijk is wel dat de uitstraling goed moet zijn.

DUURZAAM VERHUIZEN

In 2002 zou een bestaande Cd-rom over duurzaam verhuizen, die is uitgegeven door Stichting Natuur en Milieu, aangepast worden aan de Groningse situatie. De Cd-rom informeert de verhuizende burgers over hoe zij op een milieuverantwoorde manier hun woning kunnen inrichten. Een belangrijk aandachtspunt is de logistiek rond deze Cd-rom en het moment waarop de verhuizende burger de informatie ontvangt.

» DOEL VAN HET PROJECT:
- Bewoners die gaan verhuizen informeren over de mogelijkheden tot duurzame handelingen die van pas komen bij het betrekken van hun nieuwe woning.

» TREKKER:
Projectbureau LA21. In samenwerking met de Consultatiegroep LA21 en het Infopunt Duurzaam Bouwen.

» ACTIVITEITEN 2002:
- De Cd-rom Duurzaam Verhuizen van SME Milieuadviseurs is gepresenteerd in de vergadering van de Consultatiegroep LA21 om de belangstelling te peilen.

» KNELPUNTEN:
- De Consultatiegroep twijfelde aan het nut van de Cd-rom ten opzichte van de informatie die via internet verkrijgbaar is. De Consultatiegroep vindt het niet duurzaam om een Cd-rom op de markt te brengen die slechts eenmalig bekeken wordt. Hierop is besloten dit project niet verder uit te werken.

» RESULTATEN:
- Na een goede afweging heeft de Consultatie-groep LA12 besloten dat een Cd-rom niet de beste manier is om verhuizende bewoners te informeren over duurzame maatregelen.

» VERVOLG:
Binnen het netwerk LA21 wachten we andere kansen en mogelijkheden af om verhuizende burgers te informeren over duurzame maatregelen.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:
Projectbureau LA21 heeft met diverse partijen overleg gepleegd over hun indruk van deze Cd-rom.
Daarna is de Cd-rom besproken in de Consultatiegroep LA21.

DUURZAAM KLUSSEN

Er wordt veel geklust in Nederland waarbij niet altijd rekening wordt gehouden met het milieu. Om hierin een gedragsverandering te bereiken moeten mensen eerst goed geïnformeerd worden. Immers: met goede informatie kan men een afgewogen keuze maken. Deze cursus is een eerste aanzet daartoe.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Particuliere klussers handvatten bieden om tijdens de kluswerkzaamheden rekening te houden met milieu, gezondheid en veiligheid.

» TREKKER:

- Infopunt Duurzaam bouwen. In samenwerking met de firma Dubomat Groningen

» ACTIVITEITEN 2002:

- Publiciteit via milieukranten.

» KNELPUNTEN:

- Publiciteitsprobleem nog niet opgelost. We doen op dit moment onderzoek naar effectievere methodes.

» RESULTATEN:

- Het minimum aantal deelnemers is niet gehaald. De aangemelde deelnemers zijn verwezen naar Dubomat en uitgenodigd om bij op het Infopunt Duurzaam Bouwen langs te komen.

» VERVOLG:

We overwegen om een klussen spreekuur in te stellen. Vanuit vragen kunnen we dan gericht iets aanbieden. Daarnaast zouden we graag een doe-het-zelf-isolatie programma voor woningen met dubo materialen willen ontwikkelen.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Bereikbaarheid is geen probleem. En hulp, ideeën etc kunnen we altijd gebruiken en we willen graag samenwerken want dan pas kun je iets bereiken.

Cursus Duurzaam Isoleren

Op woensdag 19 juni organiseert het Informatiepunt Duurzaam Bouwen een cursus duurzaam isoleren. Na een uitleg over duurzame isolatiematerialen wordt de toepassing van cellulose-isolatie, houtvezelplaten en vlas behandeld. Een medewerker van adviesbureau De Clou vertelt iets over constructieve oplossingen. Verder wordt er informatie verstrekt over gebruik van schelpen en thermokussens als vloerisolatie. De cursus begint om half acht aan de Hereweg 9.
Belangstellenden voor deze cursus dienen zich op te geven voor 11 juni via tel. 5290910 of per e-mail algemeen@ipdubo.nl

» ACTIVITEITEN 2002:

- Op basis van een directiebesluit (juli 2002), waarin de voorkeur voor de vestiging van ecologische bedrijven in de Hunzezone formeel werd vastgelegd, heeft de afdeling Vastgoed een aanbieding voor twee bedrijfslocaties gedaan aan de initiatiefnemers.

» KNELPUNTEN:

- De formele besluitvorming rond het bestemmingsplan en de grondaanbieding heeft veel tijd gekost. Inmiddels zijn daarover afspraken gemaakt.

» RESULTATEN:

- Ecologische bedrijvigheid krijgt voorrang bij het verwerven van bedrijventerreinen in de Hunzezone.

» VERVOLG:

De overige bedrijfslocaties in de Hunzezone, die de komende jaren beschikbaar komen, zullen ook in eerste instantie beschikbaar zijn voor ecologische bedrijvigheid. Daarnaast is ruimte gereserveerd op het aangrenzende bedrijfsterrein Eemspoort.

ECOLOGISCH BEDRIJVENCENTRUM OUDE ROODEHAAN

Het initiatief bestaat uit het creëren van een inspirerende locatie op het gebied van ecologisch bouwen voor particulieren en ondernemers. Oude Roodehaan ligt in een beschermde groenzone. Kleinschalige bedrijvigheid is bij een beperkt aantal bestaande woningen en boerderijen toegestaan. Door clustering zien bestaande ecologische bedrijven kans een breder pakket van producten, diensten en informatie, rondom het ecologisch bouwen, aan te bieden.

» DOEL VAN HET PROJECT:

Stimuleren ecologisch bouwen door:

- Thematische clustering van bedrijven rondom het ecologisch bouwen realiseren
- Voorbeeldlocatie
  De samenwerking zal laten zien dat wonen en werken samen kan gaan met duurzame ontwikkeling.

» TREKKER:

- De firma's: Bouwwerk, Dubomat en Veerkracht. In samenwerking met RO/EZ en Milieudienst.

21

EEN TON VOOR WATER

In het voorjaar van 2002 zou de gemeente starten met de verkoop van regentonnen aan Stadjers waarbij van iedere verkochte regenton 5 euro aan een waterproject van de NOVIB ten goede komt. Een project waarbij de burger kan laten zien dat als het hier in Groningen goed gaat dit ook iets goeds kan opleveren in een ander land. Door het maken van het Intergraal Waterplan dat in 2003 wordt gepresenteerd is dit project een jaar uitgesteld.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Groningers stimuleren hun regenwater op te vangen en op andere wijze te benutten (b.v. tuin sproeien/stoep schoonmaken) i.p.v. via het riool af te voeren.

» TREKKER:

- RO/EZ. In samenwerking met COS, Projectbureau LA21 en de Waterpas-organisatie (een samenwerking van Waterschappen, Provincie, Waterbedrijf en de gemeente Groningen).

» ACTIVITEITEN 2002:

- Er heeft een voorbereidend overleg plaats gevonden tussen het COS, RO/EZ Stadsecologie en het Projectbureau LA21 en het project is opgenomen in het communicatieprogramma 2003 van Waterpas.

» KNELPUNTEN:

- Door de vertraging in de procedure rond het Waterplan voor de stad is er te weinig capaciteit geweest om de actie goed voor te bereiden. Omdat er daardoor ook (nog) geen geld beschikbaar is gesteld, is de uitvoering naar 2003 verschoven.

» RESULTATEN:

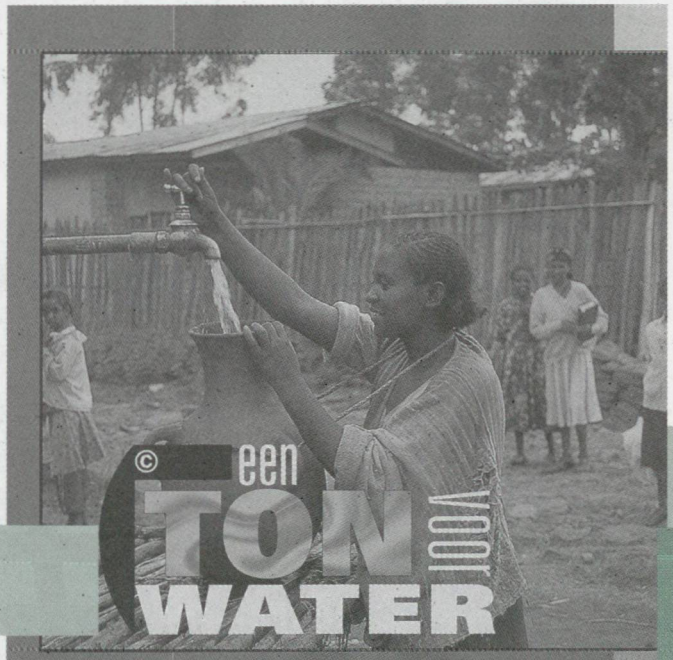
- Dit project komt in 2003 ten uitvoer, vanwege de betere aansluiting. De gemeente Groningen heeft het thema WATER tot speerpunt in 2003 benoemd.

» VERVOLG:

- Het Waterplan zal in 2003 worden vastgesteld. Dan zullen er veel activiteiten rond het water georganiseerd worden. Inmiddels is met de bewoners van de wijk Lewenborg afgesproken, dat de actie in hun wijk zal starten.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Het Projectbureau LA21 heeft de betrokkenen voor het eerste overleg bij elkaar geroepen.

In de campagne 'Een Ton voor Water' staat de regenton symbool voor de beschikbaarheid van voldoende en gezond zoet water. U koopt een ton, en mensen in ontwikkelingslanden krijgen water. Hoe dat werkt, leest u in deze folder.

VOORBEELDPROJECT REGENWATERBENUTTING

Dhr. Lauxen heeft een regenwatersysteem op zijn huis aangesloten waarmee hij het opgevangen regenwater na twee keer filteren in huis kan gebruiken. Hij wil dit project als voorbeeld stellen naar andere burgers. Voor zijn huis wordt een informatiebord geplaatst om de bezoekers te informeren. Bezoekers kunnen tevens een kijkje nemen in het waterreservoir in de voortuin van Waterland 44.
Meer informatie op www.drielanden.nl

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Het ontwikkelen van een regenwaterbenuttingsysteem waarbij het hele huis op regenwater kan draaien behalve het water voor koken en tandenpoetsen. Dit systeem zal als voorbeeld fungeren voor anderen.

» TREKKER:

- Dhr. Lauxen. In samenwerking met buurvrouw Postma, het Informatiepunt Duurzaam Bouwen, het Projectbureau LA21 en de Nationale Toekomstprijs.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Op 14 februari is het informatiebord bij Waterland 44 onthuld door milieuwethouder René Paas. Daarbij ontving René Paas tevens de eerste editie van de Lokale Agenda 21
- Van het geldbedrag dat dhr. Lauxen won met de Nationale Toekomstprijs heeft hij zonnepanelen en een zonneboiler aangeschaft
- Via het Infopunt Duurzaam Bouwen, zijn diverse groepen een bezoek komen brengen aan het voorbeeldproject
- 15 december is een TV-opname gemaakt voor het programma "Kaap de goede hoop" van de RVU. Het is een documentaire van een half uur die in januari uitgezonden gaat worden op Nederland 3
- 6 interviews afgegeven aan een opleiding van de Hanzehogeschool i.v.m. een werkopdracht van de afdeling makelaardij
- Deelname aan het gezamenlijke PV-overleg met St. Bio Buurkracht, St. Zonnewijzer, het Infopunt Duurzaam Bouwen en de gemeente.

» RESULTATEN:

- Met de verbetering van de aanleg van het regenwatersysteem, de realisatie van het informatiebord, ontwikkeling van een folder, zonnepanelen op het dak en de aanschaf van een zonneboiler is het project dit jaar afgerond
- Dhr. Lauxen geeft tijdens rondleidingen uitleg over het systeem
- 2 andere burgers hebben het voorbeeld gevolgd.

» VERVOLG:

In overleg met het Projectbureau LA21 en RO/EZ krijgt het project een vervolg.
In 2003 gaan we kijken of woningcorporaties en projectontwikkelaars dit idee in de vorm van meer/minderwerk willen aanbieden bij nieuwbouwprojecten, in het kader van Groninger Woonkwaliteit. Het gaat dan om de plaatsing van een regenopslagtank onder de grond voor het doorspoelen van het toilet.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Het projectbureau LA21 heeft afspraken gemaakt met RO/EZ om de kansen en mogelijkheden voor het vervolgtraject te bespreken.

Hét Groninger milieuhuis staat in Waterland

Groningen – Het regenwaterproject van Lucas Lauxen, waarmee deze Groninger de nationale Toekomstprijs won, vormde gistermiddag de kapstok waaraan de Lokale Agenda 2001 (LA 2001) werd opgehangen. Voor Lauxens woning in Waterland kreeg wethouder René Paas deze agenda gepresenteerd. In het project geven burgers tips aan medeburgers voor duurzaam wonen.

Paas stelde meteen de zelfbedachte installatie van Lauxen in werking. Lauxen vangt regenwater op en gebruikt dat als watervoorziening voor zijn huis. Het enige dat hij niet met dat water doet is koken en tandenpoetsen. Onder zijn voortuin gaat een tank van acht kuub verscholen, met een pomp daarboven. Paas zette de installatie in werking en kon met het kringloopwater meteen een informatiebord voor het publiek, met tekst, uitleg én een folderbakje, ontdoen van vuiligheid.

Inmiddels is Lauxens woningdak gewapend met twaalf zonnepanelen. Hij kocht ze van de 25.000 gulden die hij won met zijn Nationale Toekomstprijs, samen met een zonneboiler. Lauxens huis is het eerste waarin in het alledaagse leven milieumaatregelen zo breed worden toegepast. Meestal blijft het bij publieksdemonstraties. In LA 2001 presenteert onder meer ook Bio Buurtkracht zich, de club bewoners rond het Noorderplantsoen die de Groninger versie van de toekomstprijs in de wacht sleepte. Het Bureau Stadsecologie komt met het project *Een ton voor regenwater*. Stadjers kunnen een regenton aanschaffen en van elke verkochte ton gaat vijf euro als bijdrage aan ontwikkelingshulp naar een Novib-project.

Lucas Lauxen heeft onder zijn voortuin een tank van acht kuub verscholen. © FPS/JOS SCHUURMAN

WATCHPROJECT

Het IVN Consulentschap Groningen heeft een lespakket over het thema water ontwikkeld voor het basisonderwijs. Het totale pakket bestaat uit drie thema's: Water, Oever en Stroomgebied.
Samen met het bureau Stadsecologie en het Natuurmuseum wordt in 2003 het Watch-Waterdeel uitgewerkt. In het schooljaar 2003-2004 wordt het aangeboden aan het basisonderwijs.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Vergroten van de betrokkenheid van jongeren bij hun eigen leefomgeving
- Water en gebiedsgericht beleid onder de aandacht brengen van jongeren.

» TREKKER:

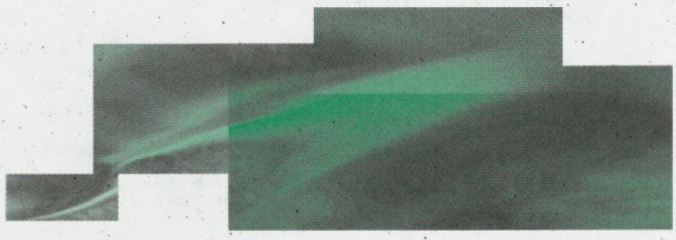
- IVN Consulentschap Groningen.
  In samenwerking met de dienst RO/EZ Stadsecologie, Natuurmuseum Groningen en het Waterschap.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Er is overleg geweest tussen de stadsecoloog, de Coördinator NME/LA21 en het IVN Consulentschap Groningen om het Watchproject toepasbaar te maken in de stad Groningen
- De stadsecoloog legt in dit kader de contacten met het waterschap.

» VERVOLG:

In april 2003 zal in Lewenborg een pilot worden opgestart om het pakket aan te passen aan de situatie in Groningen. Het lespakket wordt in het aanbod van het Natuurmuseum opgenomen voor het schooljaar 2003-2004. Medio september vindt de officiële start van het project plaats.

PUINTUINEN

Braakliggende terreinen, bouwlocaties en andere ongebruikte grond liggen er vaak kaal en verlaten bij. Om deze braakliggende gronden aantrekkelijker te maken worden ze tijdelijk gebruikt als extensieve (ecologische) tuin. Dit houdt in dat de grond wordt ingezaaid met bloemenmengsels om ze toonbaar te maken totdat er daadwerkelijk gebouwd gaat worden.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Versterking van de ecologische structuur van de stad en het draagvlak voor stadsnatuur
- Vermindering van verloedering en vervuiling van slooplocaties.

» TREKKER:

- Stichting Stiel. In samenwerking met RO/EZ (Vastgoed, Stadsbeheer en Stadsecoloog).

» ACTIVITEITEN 2002:

- In 2001 is een tuin aan de Soendastraat in samenwerking met de woningbouwvereniging aangepakt. In 2002 was de planning een (kleine) tuin aan het Boterdiep in te zaaien.

KNELPUNTEN:

- De nieuwe Flora- en Faunawet maakt de ecologische inrichting van bouwlocaties op dit moment riskant. Indien bouwlocaties worden ingezaaid wordt, door de aanwezigheid van natuurwaarden, een ontheffingsprocedure noodzakelijk. Hierbij ontstaat een groot risico van (door de gemeente niet wenselijke) vertraging van plannen en kostenstijgingen.

» RESULTATEN:

Door bovengenoemd knelpunt is de tuin aan het Boterdiep niet aangepakt.

» VERVOLG:

In afwachting van de aanpassing van de Flora- en Faunawet (mogelijk in 2003) is er nog geen vervolg aan dit project te geven.

SPELDEMAKERSHOF

Buurtbewoners aan het Speldemakershof nemen het initiatief om gezamenlijk een buurttuin aan te leggen en te onderhouden. In 2001 is men gestart met het aanleggen van de tuin. In 2002 wordt dit voltooid waarmee de voorwaarden voor het ontwikkelen van een ontmoetingsplek voor buurtbewoners wordt gerealiseerd. Daarnaast gaan de bewoners in 2002 verder met de tweede fase, d.w.z. het verbeteren van de situatie op het plein en de onderdoorgang van het gebouw.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- De natuur ruim baan geven en streven naar een optimale ecologische kwaliteit en daarmee dit pleintje omvormen tot een aantrekkelijke ontmoetingsplek voor buurtbewoners.

» TREKKER:

- Buurtbewoners A-kwartier. In samenwerking met de dienst Groen van de gemeente en Woningcorporatie De Huismeesters.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Een klein groepje bewoners verricht regelmatig werkzaamheden in de tuin
- 27 oktober zijn de buurtbewoners (in de regen) bezig geweest in de buurttuin. Zij hebben diverse klussen verricht, zoals het opruimen van de dode Meidoorn, aansluiten van de regenton op de afvoer, graven compostkuil en nog vele andere klusjes. 's Middags hebben de bewoners de dag gemeenschappelijk afgesloten met het eten van een vegetarische bonensoep.

» RESULTATEN:

- Wat het overleg over fase II van het Speldemakershof betreft, hebben we contact gezocht de architect van een deel van de bebouwing rond het Speldemakershof. Hij is langs geweest en heeft een tijdelijk plan gemaakt voor de tweede fase. We hebben éénmaal overleg gehad bij RO/EZ, een tweede afspraak werd gemaakt maar is vlak voordien ook weer afgezegd.

» VERVOLG:

Er wordt een vervolg gegeven aan de ontwikkeling van de buurttuin tot op het huidige plein. Zowel de gemeente (eigenaar van het plein) als de woningcorporatie (eigenaar van de onderdoorgang) werken mee om het geheel om te vormen tot een aantrekkelijke ontmoetingsplek voor buurtbewoners.

Nieuwe inrichting voor het Speldemakershof

De omwonenden aan de groenstrook tussen de Sledemennerstraat en de Westerbinnensingel hebben zich vereenigd, om iets te doen aan de overlast voor hun huis. Dit pleintje gaf een verwaarloosde en vervuilde indruk. Bovendien waren er regelmatig ongewenste gasten. De gemeente, De Huismeesters en de bewoners hebben samen nagedacht over een nieuwe bestemming voor deze gezamenlijke buurttuin. Het doel: de overlast opheffen en het echt een functie te geven.

Feestelijke opening

September vorig jaar was het resultaat daar! De buurttuin werd feestelijk geopend onder een nieuwe naam: het "Speldemakershof". De gemeente heeft het groen aangepakt, de bomen gesnoeid, een hekwerk geplaatst en de omwonenden financieel gesteund om zelf planten te kopen en te plaatsen.

Enthousiaste inzet

Dankzij de enthousiaste inzet van de buurtbewoners van het A-kwartier is de buurttuin een groot succes geworden. Er wordt zomers gebarbecued en naar hartelust gespeeld door de kinderen. De Huismeesters heeft als cadeau een schommel in het Speldemakershof geplaatst. Zo vormt het echt een ontmoetingsplek voor buurtbewoners.

Herinrichten plein

Er komt een tweede fase, een tweede project. Het naastliggende plein wordt opgeknapt. De slechte onderhoudsstaat steekt nu erg af tegen het fraaie Speldemakershof. Ook hiervoor steken de gemeente, De Huismeesters en de bewoners "de koppen bij elkaar". Het plein heeft nieuwe bestrating, nieuwe verlichting en versiering nodig. Het idee is om de pilaren van de onderdoorgang te laten schilderen door kinderen uit de buurt...

Graag reactie!

Wilt u hierop reageren? Wij zouden het zeer op prijs stellen de mening en ideën van omwonenden te horen! Iedereen is welkom om inee te denken over de herinrichting van dit plein. U kunt hiervoor contact opnemen met De Huismeesters (Maria Bretschneider, telefoonnummer: 050 365 71 71).

Stichting De Huismeesters
Bezoekadres: Friesestraatweg 18.
Postadres: Postbus 546, 9700 AM Groningen.
Telefoon: (050) 365 71 71.
E-mail: info@dehuismeesters.nl
homepage internet: //www.dehuismeesters.nl
Openingstijden: ma. t/m vrij. 8.00 - 17.30 uur.

DE HUISMEESTERS

ACTIES VOORTKOMEND UIT DE WIJKSTREEFBEELDEN

Na een succesvolle pilot in twee Groningse wijken heeft de gemeente besloten om van alle wijken in de stad Groningen een Wijkstreefbeeld op te stellen. Een Wijkstreefbeeld geeft op een wijkkaart de milieuopgave van een wijk weer. Kenmerkend is dat de beleving van de bewoners een plaats krijgt in het Wijkstreefbeeld. Samen met de wijkbewoners wordt gekeken hoe te komen tot Wijkstreefbeelden die een 'plus' vormen op de basiskwaliteit.
De basiskwaliteit is de minimale milieukwaliteit die een burger in de stad mag verwachten, ongeacht de locatie.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Bewoners informeren over de milieukwaliteiten in hun wijk en hen daarover laten meepraten en meedenken.

» TREKKER:

- Milieudienst. In samenwerking met Bewonersorganisaties en het Groenplatform.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Wijkstreefbeelden is gestart met twee pilotwijken: Oranjewijk en De Hunze. Vervolgens is er van de halve stad een Wijkstreefbeeld opgesteld. Deze actie kent de volgende communicatieactiviteiten: bewonersavonden en een representatieve steekproefsgewijze enquêtering om een idee te krijgen van de beleving van de wijkbewoners.

» KNELPUNTEN:

Een aantal aandachtspunten die om verdere uitwerking vragen:

- De ervaring leert dat heldere en duidelijke communicatie essentieel is om geen verkeerde verwachtingen te wekken
- Bovendien worden bewoners steeds meer geïnformeerd over het gemeentebeleid. Een goede afbakening en afstemming met ander beleid dat raakvlakken heeft met Wijkstreefbeelden is daarom noodzakelijk.

» RESULTATEN:

- Momenteel zijn 13 wijkstreefbeelden opgesteld
- Door middel van communicatieactiviteiten hebben we een beeld verkregen van de beleving van bewoners in een wijk t.a.v. het milieu in de wijk. Voor een representatief beeld moest het respons van de enquêtering minimaal 25% zijn. Tot nu toe is dit nagenoeg het geval
- Tot op heden zijn er geen concrete burger-initiatieven voor de Lokale Agenda 21 uit deze bewonersavonden voortgekomen.

» VERVOLG:

In 2003 zal de andere helft van de stad (± 11 wijken) in een Wijkstreefbeeld vervat worden. Wanneer voor alle wijken in de stad Groningen een Wijkstreefbeeld is opgezet, ontstaat er een mooi overzicht van de milieuopgave voor de gemeente Groningen en kunnen er gefundeerd prioriteiten gesteld worden als het gaat om de inzet van middelen.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

De relatie met LA21 is het meest expliciet tijdens een bewonersavond. Wanneer bewoners aangeven dat er plannen zijn voor een duurzaam initiatief, dan worden ze geïnformeerd over Lokale Agenda 21 en krijgen ze de Lokale Agenda. Een contactpersoon van Lokale Agenda is binnen de Milieudienst gehuisvest.
De bereikbaarheid is dus prima.

DE BUURT, ONS HUIS

Een pilot project voor alle groepen van het basisonderwijs in een nog te bepalen wijk van Groningen. Het gaat over directe leefomgeving, de buurt, van kinderen en is een middel om kinderparticipatie vorm te geven. Het gaat zowel over 'groen' als 'grijs' in de wijk. Middels leskisten die zijn aangepast aan de lokale situatie kunnen leerlingen hun eigen leefomgeving onderzoeken. In de loop van 2002 is besloten dit project te vervangen door een lespakket rond de Voorjaarsschoonmaak.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Leerlingen versterken hun positieve houding ten aanzien van de buurt. Leerkrachten in contact brengen met instanties in de wijk die bij hun onderwijsactiviteiten van pas kunnen komen.

» TREKKER:

- Natuurmuseum Groningen. In samenwerking met RO/EZ (Stadsbeheer), Milieudienst (Reiniging en LA21) en Bureau Educatief Ontwerpen.

» ACTIVITEITEN 2002:

- In het voorjaar 2002 is er in het kader van de voorjaarsschoonmaak een beroep gedaan op de coördinator LA21/NME (Natuur en Milieu-educatie). Er is toen ad-hoc een programma bedacht om een school te betrekken bij de voorjaarsschoonmaak, onder die beperking dat er gewerkt zou worden aan een structureel aanbod. Inmiddels is er geld gereserveerd om voor het volgende schooljaar (voorjaar 2003) een project te ontwikkelen gericht op de leefomgeving in relatie tot de voorjaars-schoonmaak. Aangezien dit erg overeenkomt met de eerder geplande leskist 'de buurt, ons huis', die slechts op één vensterschool toepasbaar is, heeft de stuurgroep NME er voor gekozen deze te vervangen door een lespakket voor het basisonderwijs dat aansluit bij de voorjaarsschoonmaak 2003 en dat voor heel Groningen kan worden aangeboden.

» KNELPUNTEN:

- Het project 'de buurt, ons huis' is ingehaald door nieuwe ontwikkelingen. Gekozen is om in te gaan op de ontstane kansen in de gemeente Groningen.

» RESULTATEN:

- Er komt een lespakket dat toepasbaar is voor de hele stad Groningen. Deze nieuwe keuze heeft een aantal voordelen ten opzichte van de eerder gekozen leskist: het is goedkoper, het kan sneller voor de stad Groningen ingevoerd worden en het is speciaal op de stad Groningen toegeschreven.

» VERVOLG:

De ontwikkeling van een lespakket voor het basisonderwijs in het kader van de voorjaars-schoonmaak 2003 is in volle gang. In maart/april wordt 2003 komt het ten uitvoer.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Dit project wordt getrokken door de Coördinator LA21/NME.

De Voorjaarschoonmaakactie 2002 is maandag begonnen met een Afvalrace op school De Bolste
pen leerlingen leerden op speelse wijze hoe ze afval moeten scheiden.
De schoonmaakactie gebeurt dit jaar in de Oranjebuurt, Noorderplantsoenbuurt, West-Indische b
renbuurt, Oosterhoogebrug en aanpalende wijken, en een aantal wijken in het westen van de
Wijkbewoners zijn uitgenodigd om mee te werken aan het weghalen van onkruid, zwerfvuil en fi
ken, en andere klussen die de woonbuurten weer een goed aanzien geven. © Jeroen van Koot

Afvalrace begin schoonmaakactie

Veel stadjers zijn waarschijnlijk al bezig met de grote voor-jaarsschoonmaak in huis. Nu is het dan ook weer tijd voor de voor-jaarschoonmaak van de stad.
Gisteren werd het startsein gegeven voor deze jaarlijkse schoonmaakactie, die voor de zesde keer plaats vindt. In een aantal wijken wordt komende weken ex-tra aandacht geschon-ken door Openbare Werken en Milieu-dienst. Er wordt on-kruid verwijderd, stoeptegels en paal-tjes worden rechtge-legd en gezet, fiets-wrakken verwijderd en zo meer.
De bewoners van de betreffende wijken zijn uitgenodigd om mee te helpen en sug-gesties aan te leveren.
Het begin van de actie werd uitgevoerd door de leerlingen van De Bolster in de Wijert, door het spelen van een 'afvalrace'. Ze moesten in een be-paalde tijd zo veel mo-gelijk afval gescheï-den in 'inzamelpun-ten' gooien, onder de bezielende leiding van wethouder Paas.

Leerlingen van de Bolster rennen met afval rond

ROLLING WASTE

In 2002 start de Milieudienst met het ontwikkelen van een spel-Cd-rom met daaraan gekoppeld de mogelijkheid van concrete projecten rond de thema's 'schone leefomgeving', 'afvalpreventie en gescheiden inzameling' en 'scholing en bewustwording'. De Cd-rom bevat een spelletje met verschillende niveaus voor onderbouw (in welke bak gooi ik mijn afval), middenbouw (hoe koop ik milieubewust in) en bovenbouw (hoe maak ik het beste afvalbeleid) voor het basisonderwijs.

» DOEL VAN HET PROJECT:
- Ontwikkeling van een spannend spel dat voor verschillende niveaus aanknopingspunten biedt voor verdieping.

» TREKKER:
- Milieudienst. In samenwerking met de ARCG (8 gemeenten).

» ACTIVITEITEN 2002:
- Door gebrek aan capaciteit heeft een eerste verkenning van uitvoering van het project - waar de start ligt bij MD en ARCG - nog niet plaats kunnen vinden. Daarom is dit onderdeel verschoven naar 2003.

AUTOVRIJE ZATERDAG

Evenals voorgaande jaren organiseerde Milieudefensie ook dit jaar de autovrijedag op 22 september. Milieudefensie heeft het projectbureau LA21 gevraagd om ondersteuning bij het stimuleren van bewonersorganisaties om deel te nemen aan de autovrije zaterdag. Vanuit LA21 bestaat de wens dit vanuit een andere invalshoek (b.v. straatspeeldag) te organiseren, waarbij het effect wel degelijk is dat de straat wordt afgesloten voor autoverkeer, maar vanuit een positieve benadering.

» DOEL VAN HET PROJECT:
- Een dag in het jaar de mensen bewust te laten nadenken over de keuze van hun vervoersmiddel en de af te leggen afstand.

» INITIATIEF:
- Milieudefensie. In samenwerking met RO/EZ Afd. Verkeer, de St. Wing en het Projectbureau LA21.

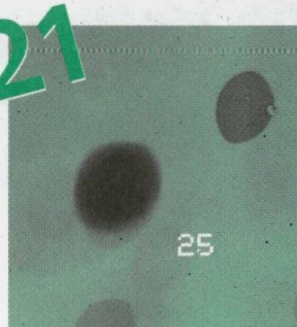
» ACTIVITEITEN 2002:
- Het projectbureau LA21 heeft in januari 2002 contact gelegd met Milieudefensie om ideeën voor een nieuwe insteek van activiteiten in het kader van de autovrije zaterdag. Daarna is een gesprek aangegaan met de afd. Verkeer van RO/EZ die het geld voor de autovrijedag beheert. Ook de St. Wing is gepolst voor belangstelling en was bereid om mee te denken.

» KNELPUNTEN:
- De trekkersrol lag in 2001 bij de afd. Verkeer en Vervoer van RO/EZ. Na een eerste gesprek medio februari 2002 met een voorstel om vroegtijdig de wijken te benaderen voor het ontplooien van initiatieven tijdens de autovrijedag in september is het project stil gevallen. De Coördinator LA21 heeft nog diverse malen contact gelegd met de afd. Verkeer en Vervoer, maar deze kwamen er door tijdsdruk niet aan toe. Eind mei 2002 is voor de laatste keer contact gezocht en heeft de coördinator LA21 aangegeven hier geen energie meer in te steken. Reden hiervoor is dat er voor het stimuleren van activiteiten in de wijken vroegtijdig actie ondernomen moet worden.

» RESULTATEN:
- Er is vanuit RO/EZ wel mediaaandacht aan dit onderwerp gegeven, maar vanuit LA21 zijn er geen concrete activiteiten uit voortgekomen.

» VERVOLG:
Na overleg met RO/EZ proberen we tijdens de autovrijedag 2003 nogmaals concrete acties op te zetten.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:
De Coördinator LA21/NME heeft het initiatief genomen voor overleg.

HET NIEUWE RIJDEN

Workshop het nieuwe rijden is een onderdeel van het EcoTeamprogramma dat mensen aanzet tot een duurzame leefstijl. Door beter gebruik te maken van de hedendaagse technologische ontwikkeling wordt het milieu gespaard door verminderde uitstoot van kooldioxide (CO_2). Daarnaast verplaatst men zich veiliger, stiller, vlotter en goedkoper van plek A naar plek B.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Mensen leren beter gebruik te maken van de geavanceerde motortechniek van nu om de CO_2 uitstoot te beperken.

» TREKKER:

- EcoTeam Centrum Groningen.

» RESULTATEN:

- Dit project was een initiatief van het EcoTeamCentrum Groningen. Helaas is door reorganisatie van Global Actionplan (initiatiefnemer EcoTeams) het EcoTeam-Centrum in Groningen eind juni 2002 opgeheven. Wel besteden een aantal gemeentelijke diensten, in het kader van de bedrijfsinterne milieuzorg (BIM), tijdens de rijopleidingen aandacht aan het nieuwe rijden.

» VERVOLG:

Vooralsnog geen vervolg.

GREENSMILES

Green Smiles is een spaarvariant lijkend op de Airmiles, waarbij consumenten hun gespaarde punten kunnen investeren in duurzame (milieuverantwoorde) projecten. In 2001 won de Greensmilesorganisatie de Nationale Toekomstprijs in de categorie "non-profit organisaties".
Meer informatie op www.greensmiles.nl

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Opschalen van deelnemende organisaties aan dit spaarsysteem en het daarmee vergroten van de deelname van consument.

» TREKKER:

- Greensmilesorganisatie. In samenwerking met natuurvoedingswinkel de Nieuwe Weg in Groningen en landelijk met PriceWaterhouseCoopers, CDA, Essent, Wehkamp.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Er is landelijk overleg gevoerd met PriceWaterhouseCoopers, CDA, Essent, Wehkamp.

» KNELPUNTEN:

- De Nationale Toekomstprijs wilde een aantal spaarsystemen bundelen tot een landelijk systeem. Besloten is om samen te werken in het ontwikkelen van een spaarpas om de punten te registreren.

» RESULTATEN:

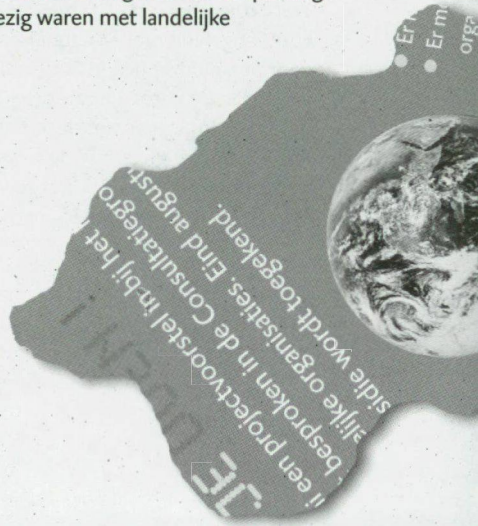
- Op dit moment zijn er met de spaarkaarten 30 bomen aangeplant (project Bomen voor Koeien). Deze zegels zijn verspreid via de Nieuwe Weg. Deze winter komen er nog minstens 10 bomen bij
- Landelijk overleg gestart voor bundeling van duurzame spaarsystemen
- We bepalen een nieuwe strategie om te kijken hoe we onze landelijke, maar ook regionale activiteiten, te beginnen in Groningen en Friesland gaan versterken.

» VERVOLG:

We nemen even de tijd om onze regionale contacten weer aan te halen.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

- De Coördinator LA21 heeft vanuit een contact met het GCC gevraagd of er een artikel over Green Smiles opgenomen kon worden in de Cityscoop. Wij zijn hierover geïnterviewd. Helaas hebben de winkeliers hier niet op gereageerd
- Verder was ondersteuning niet van toepassing omdat we bezig waren met landelijke opschaling.

JONGERENPROJECT "LAAT JE HOREN!"

In 2002 werkt het Consulentschap voor Natuur- en Milieueducatie samen met het projectbureau LA21 aan het opzetten van een project om jongeren-participatie te bevorderen. Diverse creatieve mogelijkheden worden besproken, maar uiteindelijk wordt besloten de jongeren zelf hun projecten te laten bedenken.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Jongeren aan de slag zetten met duurzame thema's en jongeren kennis laten maken met de Lokale Agenda 21 in de gemeente Groningen.

» TREKKER:

- IVN Consulentschap Groningen.
  In samenwerking met het Projectbureau LA21.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Eind april: Geadresseerde mailing van 500 wervende folders 'Laat je horen!' naar organisaties met politieke jongeren, scouting, kerkelijke jongeren en studenten.

» KNELPUNTEN:

Diverse creatieve benaderingen zijn bedacht:

Optie één: Ontwikkelen van een 'Tool' om jongeren aan de hand van concrete opdrachten die zij zelf uit kiezen in de wijk te activeren

Conclusie: Het idee was om dit project uit te zetten via St. Wing.
Na een uitvoerig gesprek met de coördinator jongerenwerk is geconcludeerd dat dit initiatief niet aansluit op de jongeren die bij hen langs komen

Optie twee: Duurzaamheid bij jongeren onder de aandacht brengen door middel van het in cafés verspreiden van bierviltjes met 'Loesje-achtige' spreuken over duurzaamheid.
Reacties van jongeren dan verzamelen via 'viltvangers' in het café

Conclusie: De reacties van jongeren zijn leuk om te weten, maar leveren nog geen concrete jongerenprojecten op. We komen tot zelfinzicht dat wij als organisaties te veel voor de jongeren aan het bedenken zijn, terwijl we eigenlijk vinden dat het van de jongeren zelf moet komen (draagvlak). We gaan werven!

» RESULTATEN:

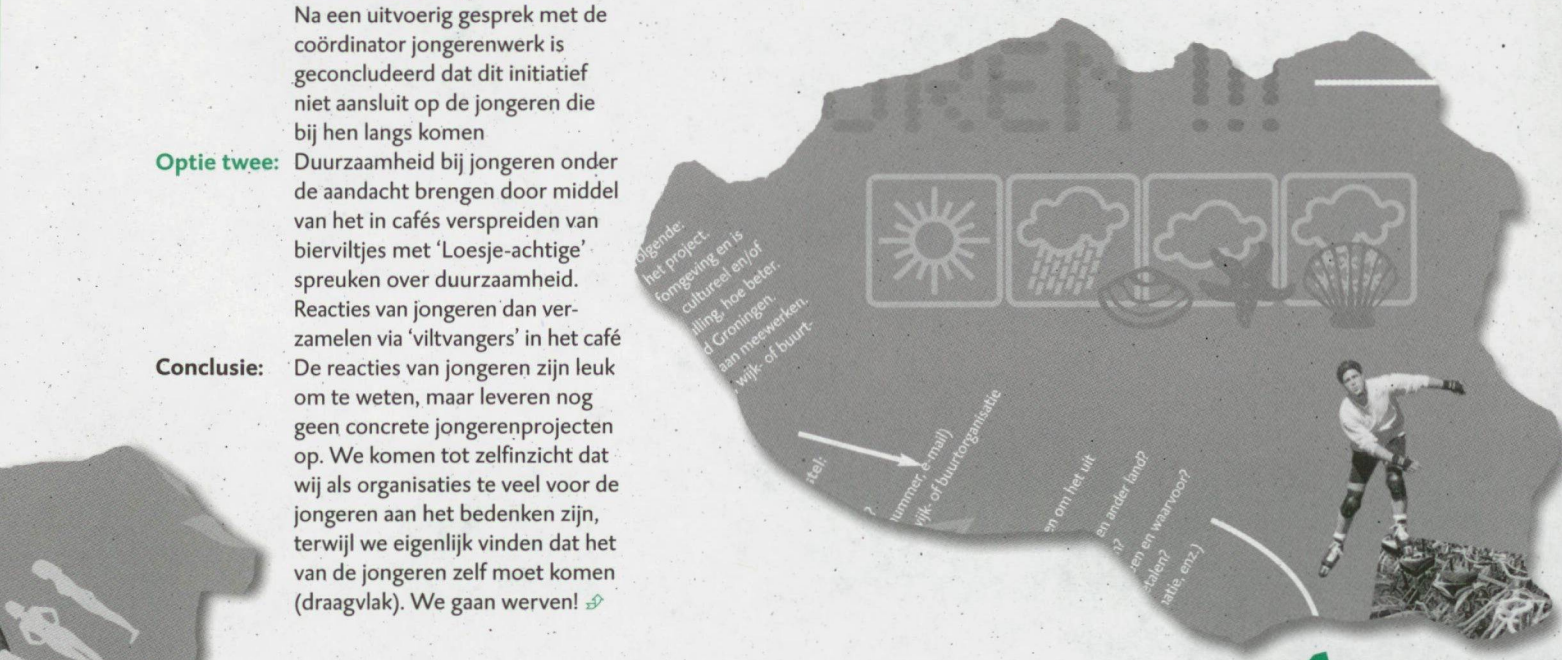
- Een folder "Laat je horen" ontwikkeld waarop jongerenorganisaties worden gestimuleerd zelf met ideeën te komen voor een duurzame leefomgeving. En subsidie was beschikbaar!
  1.000 folders, gericht op jongeren tussen 15 en 28 jaar, zijn verstuurd naar politieke jongeren-organisaties, kerkelijke jongerenorganisaties, scouting en studentenorganisaties.
  Wij kregen één reactie binnen van het Studentensportcentrum van de universiteit.

» VERVOLG:

Uiteindelijk heeft alleen het Studenten-sportcentrum gereageerd. Na een uitvoerig gesprek over het aftasten van de mogelijkheden, was het aan hen om met een projectvoorstel te komen. Tot op heden is geen voorstel ingediend.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21

De samenwerking en taakverdeling tussen het IVN Consulentschap Groningen het Project-bureau LA21 verliep volgens plan en naar wens. Het projectbureau LA21 volgt de ingediende projecten en draagt zorg voor communicatie van processen en resultaten. Het IVN Consulentschap Groningen draagt zorg voor de inhoudelijke ondersteuning, daar waar het projecten betreft waar natuur en milieuonderwerpen ter sprake komen, en houdt het proces bij.

DUURZAAMHEIDSMARKT

Mogelijkheden bekijken voor het verbreden van reeds eerder georganiseerde markt tot een Duurzaamheidsmarkt. De huidige partijen zoeken een uitbreiding naar bijvoorbeeld thema energie, duurzaam klussen, milieubewust kopen. Uitvoering vindt plaats in het voorjaar van 2002.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Burgers en bedrijven informeren over de mogelijkheden tot milieubewust consumeren en investeren.

» TREKKER:

- Infopunt duurzaam bouwen. In samenwerking met de firma Dubomat, Essent, St. Zonnewijzer en diverse fabrikanten.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Een grote informatiemarkt op 25 juni 2002.

» KNELPUNTEN:

- Er zijn te veel activiteiten in deze tijd van het jaar zodat free publicity een probleem is.

» RESULTATEN:

- Ondanks het slechte weer 's ochtends (en dat is niet goed voor een markt) en concurrentie met de halve finale van het WK voetbal zijn er ca. 250 mensen geweest. Wat we van de standhouders hoorden was dat ze tevreden waren omdat de bezoekers gerichte vragen hadden. Er waren geen meelopers zogezegd. De kwaliteit van de bezoekers was beter als vorig jaar omdat er toen veel (500) voornamelijk kijkers waren.

» VERVOLG:

Voor 2003 staan er informatieactiviteiten in ons eigen Informatiepunt Dubo op het programma. Ook krijgen we ondersteuning van een stagiaire om de markt te organiseren. Het moet goed zichtbaar zijn vanaf het viaduct want daar lopen tenslotte veel mensen langs.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Zouden graag ondersteuning zien in de vorm van publiciteit in gemeentelijke pagina of in soort Groen- of Duurzaamheids Agenda voor Groningen.

LOKALE EN NATIONALE TOEKOMSTPRIJS

Organiseren van de Lokale Toekomstprijs van Groningen voorafgaand aan de Nationale Toekomstprijs. Een prijs die personen, bedrijven en instellingen kunnen verdienen met het indienen van een project dat werkt aan de duurzaamheid van Groningen. Projecten kunnen ingediend worden vanuit de invalshoeken economie, ecologie en sociaal. Naarmate een project breder ingezet is (meerdere invalshoeken) wordt de kans op een prijs groter.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Het in beeld brengen en belonen van maatschappelijke initiatieven die werken aan een duurzame toekomst van de stad Groningen.

» TREKKER:

- Projectbureau LA21. In de jury zaten: Werkgroep Maatschappelijk Ondernemen Groningen, Student en stad, Samenwerkingsverband Groen Groningen, Kunstencentrum, Minderhedenraad, Humanitas, Stedelijke Raad van Kerken en gemeente Groningen.

» ACTIVITEITEN 2002:

Juni:	Aankondiging Toekomstprijs via persberichten, folders, gemeentelijke website
4 oktober:	Prijsuitreiking Toekomstprijs van Groningen door milieuwethouder René Paas
17 oktober:	Nationale Prijsuitreiking op de Floriade.

» KNELPUNTEN:

- Dit jaar voor het eerst een aparte prijs voor bedrijven. Hier zijn geen inzendingen op binnen gekomen. Volgend jaar worden de mogelijkheden bekeken om burgers bedrijven te laten nomineren. Het gaat om bedrijven die zich op een speciale manier duurzaam en maatschappelijk inzetten voor de omgeving.

» RESULTATEN:

- Elf inzendingen (vorig jaar 12).
- Dhr. Koot heeft de Toekomstprijs van Groningen à 2.500 euro gewonnen met het project Schoon Schip. Dit project behelst de ontwikkeling van een milieuvriendelijk schip. Zie www.yantra.nl/schoonschip
- Een tweede plaats werd behaald door het project 'Meer natuurlijke groenplannen' en een derde plaats voor 'Energie in stilte'
- Door de vele nationale winnaars uit de Provincie Groningen (4 in drie jaar tijd, waarvan twee in 2001 uit de stad Groningen) vindt de Nationale prijsuitreiking volgend jaar in Groningen plaats!

» VERVOLG:

Alle drie de projecten komen in de Lokale Agenda van 2003. We onderzoeken de mogelijkheden voor uitvoering van deze projecten. De Toekomstprijs van Groningen wordt ook volgend jaar georganiseerd en samen met het bedrijfsleven worden de mogelijkheden voor een duurzame bedrijvenprijs bekeken.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Project is getrokken door de Coördinator LA21/NME.

Goed idee? Doe dan mee aan de Toekomstprijs van Groningen!

Heeft u een pracht van een idee, plan, project, uitvinding of voorstel voor de wereld van morgen? Stuur het op en maak kans op de Groningse Toekomstprijs van € 2.500,-.

Deze prijs wordt uitgereikt aan projecten of initiatieven die een voorbeeld zijn voor een duurzame toekomst van de stad Groningen. Een duurzame toekomst heeft te maken met hoe mensen zich prettig voelen in hun leefomgeving voor nu en later. Uit de Groningse inzendingen worden één of meerdere projecten geselecteerd die kunnen meedingen naar de Nationale Toekomstprijs van € 12.500,- die eind oktober 2002 wordt uitgereikt.

Speciaal voor bedrijven met initiatieven rond duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen is er een 'duurzame' wisseltrofee ingesteld.

Leuke, inspirerende en uitdagende projecten kunnen tot 1 september 2002 worden aangemeld. Vraag het speciale inschrijfformulier aan bij het projectbureau Locale Agenda 21 van de Milieudienst, telefoon (050) 367 12 80. Of kijk op internet: www.groningen.nl onder de rubriek wonen & leven.

21

LOKALE AG
21
STAD
GRONING

BEZOEKERSCENTRUM BEIJUM

Eind 2001 is een overleg gestart tussen drie gemeentelijke diensten (OCSW, RO/EZ en Milieudienst) over vormgeving van het bezoekerscentrum Natuur en Milieu in Beijum. Begin 2002 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar mogelijke locaties voor het bezoekerscentrum. Daaruit voortkomend is in het kader van de keuzenota een aanvraag gedaan voor eenmalige investering van € 250.000,- en vervolgens op jaarbasis € 68.000,- voor de exploitatie (personele formatie, activiteiten en onderhoud). Het college heeft hierop € 79.000,- structureel toegezegd. Doordat het pand met de jaarwisseling 2002-2003 is afgebrand is snelle actie noodzakelijk.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Streven naar duidelijkheid in de positie en de locatie van het bezoekerscentrum.

» TREKKER:

- OCSW Natuurmuseum Groningen, in samenwerking met RO/EZ Stadsdeelcoördinatie, Milieudienst en M. Broens (onderzoeker).

» ACTIVITEITEN 2002:

- Jan./feb. onderzoek naar de mogelijkheden
- 11 februari Rondetafelbijeenkomst gemeentelijke diensten
- 10 juni: Onderzoeksrapport Naar een Centrum voor Natuur en Milieu Beijum aangeboden aan de betrokken personen
- Voorstel geschreven voor de keuzenota.

» KNELPUNTEN:

- Niemand voelde zich (eind)verantwoordelijk voor het bezoekerscentrum
- Het bezoekerscentrum is nu opgenomen in de organisatiestructuur van het Natuurmuseum
- Stadsdeelcoördinatie gaf aan in januari 2002 het activiteitenbudget stop te zetten
- Na overleg is dit besluit uitgesteld.

» RESULTATEN:

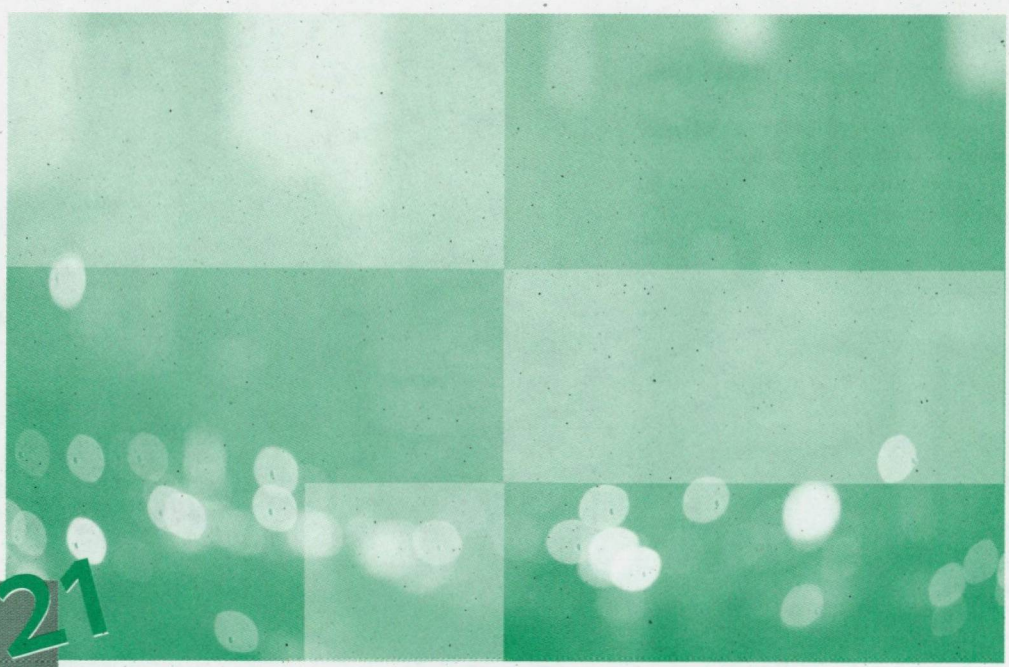
- Er ligt een onderzoeksrapport over de mogelijkheden t.a.v. de ontwikkeling van het bezoekerscentrum Beijum
- Het college heeft 79.000 euro structureel toegezegd aan het Natuurmuseum ten behoeve van het Bezoekerscentrum Natuur en Milieu Beijum.

» VERVOLG:

OCSW/ Natuurmuseum zet nieuwe beleidslijnen uit voor zowel het Natuurmuseum als het Bezoekerscentrum Natuur en Milieu Beijum. In 2003 bekijken de drie gemeentelijke diensten de mogelijkheden voor het bezoekerscentrum aan de hand van de beschikbare gelden. Doordat het pand met de jaarwisseling is afgebrand is snelle actie noodzakelijk.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

De Coördinator LA21/NME heeft samen met Stadsdeelcoördinatie een trekkende rol gespeeld t.a.v. de vergaderingen en het onderzoek.

KINDERTUINEN EN KINDERBOERDERIJEN ALS SPREEKBUIS

Vanuit het Projectbureau LA21 wordt contact gelegd met de kinderboerderijen en kindertuinen. Streven is om samen met hen de mogelijkheden bekijken om Natuur- en Milieueducatie beleidsmatig beter op elkaar af te stemmen. Zij kunnen bijvoorbeeld een rol spelen in het naar buiten brengen van projecten die op de Lokale Agenda staan. Daarnaast kunnen zij ook de Lokale Agenda gebruiken om zelf projecten in te dienen.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Inzetten van bestaande voorzieningen voor communicatie naar burgers.

» TREKKER:

- Coördinator LA21/NME. In samenwerking met kinderboerderij de Beestenborg en de Stuurgroep NME.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Er hebben twee gesprekken plaatsgevonden met kinderboerderij de Beestenborg
- In de Stuurgroep NME is aangegeven dat contacten met de kinderboerderij in relatie tot Natuur- en MilieuEducatie (NME) wenselijk zijn.

» KNELPUNTEN:

- Enkele kinderboerderijen zijn een stichtingsvorm. De gemeente kan proberen ze bij Natuur- en MilieuEducatie en LA21 te betrekken, maar ze moeten ook zelf de kansen ruiken en willen aangrijpen.

» RESULTATEN:

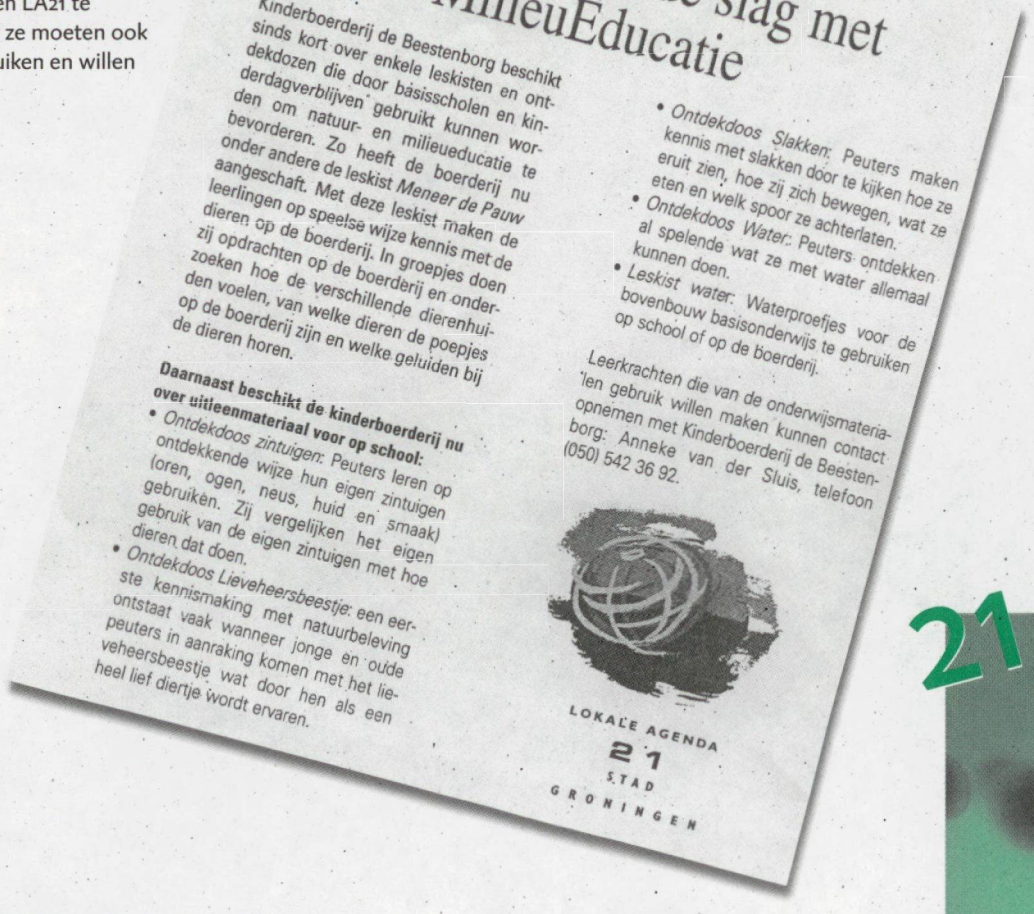
- Kinderboerderij de Beestenborg heeft van het geld van de Leefbaarheidsprijs een leskist Meneer de Pauw aangeschaft (voor onderbouw basisonderwijs) en voor de peuters de ontdekdozen zintuigen, water, lieveheersbeestjes en slakken
- Kinderboerderij de Beestenborg kent het netwerk NME en LA21 en zal indien nodig hier vaker een beroep op doen.

» VERVOLG:

De gemeente streeft naar een werkgroep NME met daarin de Stadsecoloog (RO/EZ), de Coördinator NME (OCSW/Natuurmuseum) en de Coördinator LA21 (Milieudienst).
Hierin worden de kansen besproken voor activiteiten t.a.v. NME en LA21 voor kindertuinen en waar mogelijk kinderboerderijen.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

De coördinator LA21/NME heeft contact gelegd met kinderboerderij de Beestenborg en samen met hen de mogelijkheden voor materialen besproken. In overleg met de kinderboerderij is via het Projectbureau LA21 een persbericht verschenen over de mogelijkheden voor uitleen.

De Beestenborg aan de slag met Natuur en MilieuEducatie

Kinderboerderij de Beestenborg beschikt sinds kort over enkele leskisten en ontdekdozen die door basisscholen en kinderdagverblijven gebruikt kunnen worden om natuur- en milieueducatie te bevorderen. Zo heeft de boerderij nu onder andere de leskist *Meneer de Pauw* aangeschaft. Met deze leskist maken de leerlingen op speelse wijze kennis met de dieren op de boerderij. In groepjes doen zij opdrachten op de boerderij en onderzoeken hoe de verschillende dierenhuiden voelen, van welke dieren de poepjes op de boerderij zijn en welke geluiden bij de dieren horen.

Daarnaast beschikt de kinderboerderij nu over uitleenmateriaal voor op school:

- *Ontdekdoos zintuigen:* Peuters leren op ontdekkende wijze hun eigen zintuigen (oren, ogen, neus, huid en smaak) gebruiken. Zij vergelijken het eigen gebruik van de eigen zintuigen met hoe dieren dat doen.
- *Ontdekdoos Lieveheersbeestje:* een eerste kennismaking met natuurbeleving ontstaat vaak wanneer jonge en oude peuters in aanraking komen met het lieveheersbeestje wat door hen als een heel lief diertje wordt ervaren.
- *Ontdekdoos Slakken:* Peuters maken kennis met slakken door te kijken hoe ze eruit zien, hoe zij zich bewegen, wat ze eten en welk spoor ze achterlaten.
- *Ontdekdoos Water:* Peuters ontdekken al spelende wat ze met water allemaal kunnen doen.
- *Leskist water:* Waterproefjes voor de bovenbouw basisonderwijs te gebruiken op school of op de boerderij.

Leerkrachten die van de onderwijsmaterialen gebruik willen maken kunnen contact opnemen met Kinderboerderij de Beestenborg: Anneke van der Sluis, telefoon (050) 542 36 92.

LOKALE AGENDA 21 STAD GRONINGEN

ONTWIKKELEN COMMUNICATIEPLAN LA21

Na evaluatie van de eerste jaren LA21 is gebleken dat de Lokale Agenda nog niet goed bij de bewoners bekend is. Daarnaast is het moeilijk bewoners-initiatieven in beeld te brengen. Komend jaar wordt een communicatieplan ontwikkeld om LA21 beter bekend te maken bij burgers, bedrijven en instellingen in Groningen. Het uitbrengen van deze eerste Lokale Agenda is de eerste stap.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- LA21 beter in beeld brengen bij burgers, bedrijven en instellingen.

» TREKKER:

- Coördinator LA21. In samenwerking met de Consultatiegroep LA21.

» ACTIVITEITEN 2002:

- De coördinator heeft een concept communicatieplan geschreven. De afdeling communicatie van de Milieudienst werkt dit verder uit.

» KNELPUNTEN:

- Te weinig mankracht op afd. communicatie Milieudienst
- Door het dynamische karakter van de activiteiten op de Lokale Agenda 21 ging de daadwerkelijke communicatie nog steeds voor op het schrijven van het plan
- Daarnaast maakte ook andere activiteiten van de afdeling communicatie (o.a. verhuizing Milieudienst) dat dit plan minder prioriteit kreeg
- Er is een LA21 onderdeel voor op de gemeentesite is ontwikkeld. Een deel van de informatie staat erop. Komende maand zal deze informatie aangevuld worden
- Er zijn bij de afdeling communicatie extra uren vrij gemaakt voor de ondersteuning van LA21.

» RESULTATEN:

De ontwikkeling van een communicatieplan heeft vertraging opgelopen. Streven is nu deze in januari 2003 klaar te hebben.

» VERVOLG:

Dit jaar heeft het Projectbureau LA21 zich met name gericht op het opbouwen van het netwerk LA21. Volgend jaar wordt extra inzet gepleegd met betrekking tot de communicatie naar de burgers. Het communicatieplan krijgt hierdoor een hogere prioriteit en moet januari 2003 klaar zijn.

DUURZAAMHEIDSSPIEGEL

De Duurzaamheidsspiegel is een instrument met vragenlijsten over de thema's: lokaal/ mondiaal beleid, klimaatbeleid, waterbeleid, beleid op ruimte& groen en sociaal beleid. De vragenlijsten zijn bedoeld om door lokale groepen te worden ingevuld in overleg met de gemeente. Aan de meest duurzame gemeente wordt een duurzaamheids-bokaal overhandigd.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Het in beeld brengen van het lokale duurzaamheidsbeleid.

» TREKKER:

- Milieudefensie. In samenwerking met de gemeente en enkele maatschappelijke organisaties. Daarnaast was er samenwerking met het COS, maar wegens omstandigheden heeft het COS zich halverwege het project teruggetrokken.

» ACTIVITEITEN 2002:

- Het benaderen van gemeenteambtenaren en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties voor het invullen van de vragenlijsten
- Het vergelijken van de antwoorden van de gemeenteambtenaren met die van de vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties
- Het uitbrengen van een gezamenlijk persbericht (gemeente en milieudefensie) met de resultaten
- De presentatie van de resultaten in de Consultatiegroep LA21 en het Groen Platform
- Het bespreken van de resultaten met de benaderde gemeenteambtenaren in een aantal vergaderingen.

» KNELPUNTEN:

- COS Noord Holland Noord leverde de vragen-lijsten te laat aan, waardoor er problemen ontstonden met vakantieperiodes.
  De mogelijkheden om uitgebreid iets met de resultaten te doen werden beperkt, en afstemming van referenten met hun achterban en/of bestuur over de antwoorden bleek in een geval niet meer mogelijk. Dit is opgelost door tijdens de vakantieperiode taken over te dragen aan de andere Milieudefensieleden die bij het project betrokken waren, maar dit bleek wel heel lastig
- De opmerkingen over de relevantie en inhoud van de vragen wordt teruggekoppeld naar COS Noord Holland Noord, evenals het verzoek om volgend jaar beter te plannen.

» RESULTATEN:

- De communicatie met de gemeente en de benadering van gemeenteambtenaren verliep dit jaar soepeler en makkelijker
- De gemeente heeft een overzicht gemaakt van vragen waar ze nog niet goed op scoren en bekeken waar verbeteringen mogelijk zijn
- De scores van de alle gemeentes zijn te zien op de site van COS Noord Holland Noord te vinden via de website www.la21.nl

» VERVOLG:

Afgesproken is ook volgend jaar aan dit project deel te nemen. Dan wordt ter afsluiting een bredere presentatie voorbereid.

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Via het netwerk LA21 (dat ondersteund wordt door het projectbureau) is in de gemeente een aanspreekpunt voor Milieudefensie gezocht.

DE WERELD - IN GRONINGEN - NA 11 SEPTEMBER

Het Cos gaat komend jaar een 3-tal rondetafel discussies organiseren rondom mondiale thema's die na 11 september de gemoederen bezig houden. Welke ideeën bestaan er rond oorzaak en gevolg van hetgeen er op 11 september gebeurde, wat denken de verschillende culturele en etnische groepen ervan en wat zijn hun toekomstverwachtingen over het samen leven in Stad? Wat moet de lokale overheid doen om de communicatie en participatie te stimuleren?

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Waar mogelijk aanbevelingen en thema's aanreiken voor bespreking op de Lokale Agenda van de Groninger gemeenteraad in 2002 en volgend
- Verschillen van inzicht en beleving rondom mondiale thema's in de Groninger samenleving inventariseren en bespreekbaar maken, stimuleren van communicatie tussen bewoners en lokale overheid.

» TREKKER:

- COS Groningen. In samenwerking met de Minderhedenraad, zelforganisaties en instellingen als WING, Humanitas en MJD.

» ACTIVITEITEN 2002:

Op 25 juni is er een voorbereidende bespreking geweest met vertegenwoordigers van zelforganisaties en steunfuncties.
Op deze bijeenkomst is een voorbereidingsgroep gevormd en zijn de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- Deze Rondetafelgesprekken dienen het karakter te hebben van een dialoog met als doel om meer wederzijds begrip tot stand te brengen en nader tot elkaar te komen.
  De gesprekken zijn openbaar en ook de wijkbewoners kunnen als publiek aanwezig zijn
- Als mogelijke gespreksonderwerpen zijn geselecteerd: veiligheid (in de wijk, maar ook op lokaal, nationaal en internationaal niveau); leefbaarheid (ecologisch en economisch) van de wijk en van de stad Groningen; lokale en nationale politiek
- Op 5 november is er een bijeenkomst geweest met mensen die professioneel in de wijk Vinkhuizen werkzaam zijn t.b.v. de leefbaarheid/welzijn.

» KNELPUNTEN:

- Zoeken van de sleutelfiguren uit verschillende geledingen en allochtone en autochtone maatschappelijke groeperingen. Dit is opgelost door veel tijd te investeren in het leggen van contacten en het zoeken naar bemiddelaars.

» RESULTATEN:

- Ondersteuning gekregen van de Minderhedenraad en veel zelforganisaties. In de voorbereidingsfase zijn al enige tientallen mensen betrokken.

» VERVOLG:

Er is gekozen voor een pilot in de wijk Vinkhuizen op (waarschijnlijk) 15 januari 2003 en nog twee vervolgbijeenkomsten in andere wijken (keuze uit: Lewenborg, Beijum, Zuid, Selwerd).

» ERVARING MET HET PROJECTBUREAU LA21:

Een subsidieaanvraag is door het Projectbureau LA21 toegekend. Via de Consultatiegroep LA21 zijn ook contacten te leggen met sleutelfiguren in de wijken.

KINDER MILIEUBAND

Een project rond mondiale duurzaamheid voor groep 7 en 8 in het basisonderwijs. Leerlingen uit Groningen en leerlingen van scholen in Senegal, Bangladesh of Guatemala wisselen informatie uit over natuur en milieu in combinatie met hun dagelijks leven hier en in ontwikkelingslanden.

» DOEL VAN HET PROJECT:

- Kinderen motiveren om te werken aan een duurzame ontwikkeling en kennismaken met beschikbare handelingsperspectieven. Het KMB21 programma tracht daar op een positieve manier aan bij te dragen.

» TREKKER:

- COS Groningen. In samenwerking met Skop, Novib en bedrijven(vereniging) op bedrijventerrein Hoendiep.

» ACTIVITEITEN 2002:

- In het schooljaar 2001 – 2002 was het project gebaseerd op uitwisseling - naar keuze - met scholen in Bangladesh (via NOVIB; BRAC), Senegal (via SKOP) of Guatemala (via NOVIB: CDRO)
- Met elke school is in september in overleg met de betrokken leerkrachten een programma op maat vastgesteld voor het schooljaar '01–'02.

Vaste onderdelen:
Ter introductie wordt een gastles gegeven over het KMB 21–project en de correspondentie met een partnerschool in Guatemala, Bangladesh of Senegal. Gedurende het project behandelen de leerlingen in de klas de '*Kikkerkrant*' over de thema's geld en afval. Daarnaast kunnen scholen naar keuze les(thema)kisten behandelen, bijvoorbeeld: Het tropisch regenwoud of Van kokos tot katoen.

Keuzeonderdelen:
Twee groepen namen deel aan het keuzeonderdeel *Hink-Stap-Sprong*, acht groepen aan de *Fotoroman* en zeven groepen aan *Klimaat en Gewassen in Senegal, Bangladesh of Guatemala.* Dit jaar is een nieuw keuzeonderdeel ontwikkeld, de *Monidale Speurtocht op bedrijventerrein Hoendiep in Groningen.* De speurtocht werd op school voorbereid met een spel om zoveel mogelijk aspecten van mondiale duurzaamheid te introduceren. Daarmee kon uiteindelijk de definitie van duurzaamheid worden gevonden. In de speurtocht op het bedrijventerrein kwamen vragen over de drie verschillende gebieden weer terug. Hieraan namen honderd leerlingen deel en acht bedrijven.

» KNELPUNTEN:

- Dit jaar hebben zich nogal wat personele wisselingen voorgedaan binnen het COS. Dit heeft incidenteel invloed gehad op het KMB programma
- De correspondentie met een partnerschool is dit jaar niet helemaal naar tevredenheid verlopen
- Een ander knelpunt was het mee laten sponsoren van de Speurtocht door bedrijven en het mee laten doen van de bedrijven. Deelname is uiteindelijk prima gelukt, sponsoring niet. COS heeft zelf meer geld moeten verwerven en investeren uit andere bronnen.

» RESULTATEN:

- Er deden dit jaar 19 scholen met 26 groepen mee aan het KMB 21 project
- Dit jaar is het keuzeonderdeel Mondiale Speurtocht ontwikkeld.(deelname ± 100 leerlingen en 8 bedrijven). Zowel de participanten, deelnemende bedrijven en de scholen hebben enthousiast gereageerd op de Mondiale Speurtocht
- Leerlingen konden na afloop van de lessen en speurtocht vrij gemakkelijk relaties leggen tussen bedrijven hier en milieu, economie en politiek elders in de wereld.

» VERVOLG:

Er is nu een eerste versie van een draaiboek voor het organiseren van een speurtocht opgesteld. Het project krijgt een tweede pilot op een ander(soortig) bedrijventerrein (waarschijnlijk buiten de stad) en voor een andere doelgroep (voortgezet onderwijs). Naar aanleiding van de tweede pilot zal het draaiboek (=handleiding) overgedragen worden aan derden, ter organisatie in eigen omgeving..

IN DE CONSULTATIEGROEP LOKALE AGENDA 21 NEMEN DEEL

» VANUIT DE ECOLOGISCHE INVALSHOEK:

Bureau Stadsecologie (RO/EZ)
Consulentschap voor Natuur- en Milieueducatie
Milieufederatie
EcoTeam Centrum Groningen
Milieudefensie
Natuurmuseum

» VANUIT DE ECONOMISCHE INVALSHOEK NEMEN DEEL:

Kamer van Koophandel
Groninger CityClub (GCC)

» VANUIT DE SOCIALE INVALSHOEK NEMEN DEEL:

COS
Provinciaal bureau N.H.- kerk
Stichting Wing

Naast de bovengenoemde organisaties neemt ook de Bestuursdienst van de gemeente Groningen deel in de Consultatiegroep en is een bewoner gevraagd om vanuit zijn burgerschap een inbreng te geven.

» HET GEHEEL WORDT GECOÖRDINEERD DOOR:

Projectbureau LA21 (Milieudienst)
Coördinator: Ellen Hinten
Postbus 742
9700 AS Groningen
Tel. (050) 367 12 80
E-mail: LA21@md.groningen.nl

LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN

LA21	Lokale Agenda van de 21ste eeuw
RO/EZ	Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken
GCC	Groninger City Club
COS	Centrum voor ontwikkelings (internationale) samenwerking
St. Wing	Stichting Welzijn in Groningen
NME	Natuur- en milieueducatie
ABCG	Advies en begeleidingscentrum Groningen
V.O.	Voortgezet onderwijs
B.O.	Basisonderwijs
CBK	Centrum Beeldende Kunst
IVN	Instituut voor Natuurbescherming
OW	Openbare Werken
SOM	Stichting onderwijs- en milieuprojecten
ARCG	Afvalverwerking Regio Centraal Groningen
ABCG	Advies en Begeleidingscentrum Groningen
KvK	Kamer van Koophandel
CO_2	Koolstofdioxide
OCSW	Dienst voor onderwijs, cultuur, sport en welzijn
JOG	Jonge Onderzoekers Groningen
MJD	Stichting Maatschappelijke en Juridische Dienstverlening
NGO's	Non Governmental Organisations (niet overheidsorganisaties)

21

LOKALE AGENDA

21

STAD

GRONINGEN